

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**PROBLEMLİ CEP TELEFONU KULLANIMI, SOSYAL ORTAMLARDA
GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU (GKK), YAŞAM DOYUMU VE
BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEMOGRAFİK
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
(Üsküdar Üniversitesi- Yüksek Lisans Öğrencileri Örneği)**

Öznur HIZARCI

154102034

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Prof. Dr. Hüsnü ERKMEN

İstanbul, 2018

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**PROBLEMLİ CEP TELEFONU KULLANIMI, SOSYAL ORTAMLARDA
GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU (GKK), YAŞAM DOYUMU VE
BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEMOGRAFİK
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
(Üsküdar Üniversitesi- Yüksek Lisans Öğrencileri Örneği)**

Öznur HIZARCI

154102034

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Prof. Dr. Hüsnü ERKMEN

İstanbul, 2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	:	
Öğrenci Adı Soyadı	:	Öznur HIZARCI
Anabilim Dalı	:	Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	:	Prof. Dr. Hüsnü ERKMEN
Tezin Başlığı	:	Problemlili Cep Telefonu Kullanımı, Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (GKK), Yaşam Doyumu ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi (Üsküdar Üniversitesi- Yüksek Lisans Öğrencileri Örneği)

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	:	18.05.2018	Saati	:	16:30
Öğrenci Savunmaya	:	☒ GELDI			
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,					
☒ OY BİRLİĞİ ☒ OY ÇOKLUĞU					
☒ Yapılan savunma sinavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.					
☐ Yapılan savunma sinavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ..... ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)					
☐ Yapılan savunma sinavının sonucunda tezin REDEDİLMESİ kararı alınmıştır.					
Savunmada Tezin Başlığı	:	☒ Değişmedi.	☐ Değişti.		
Tezin Yeni Başlığı	:				
Öğrenci Savunmaya	:	☒ GELMEDİ			
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sinavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,					
☒ OY BİRLİĞİ ile REDEDİLMİŞTİR.					

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Prof. Dr. Hüsnü ERKMEN	
Üye	Doç Dr. Bengü ÖZUĞUR UYSAL	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Habib ERENŞOY	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Problemlı Cep Telefonu Kullanımı, Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (GKK), Yaşam Doyumu ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkini Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi (Üsküdar Üniversitesi - Yüksek Lisans Öğrencileri Örneği)” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

..../..../.....

ÖNSÖZ

İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler bireylerin gerek sosyal yaşantılarında gerekse psikolojik durumlarında belirgin değişimleri beraberinde getirmiştir. Yeni medya olarak adlandırılan internet temelli ve büyük çoğunluğu taşınabilir iletişim araçlarının –akıllı cep telefonları, tabletler vs.– yaygınlaşması ve günlük yaşamın ayrı düşünülemez bir parçası haline gelmesi, bireylerin yeni iletişim araçlarını kullanma motivasyonları ve bu araçlardan sağladıkları doyumları belirleme konusunu önemli kılmaktadır. Bu tez çalışmasında, temel olarak, bireylerin bağlanma stilleri ve yaşam doyum düzeylerinin problemleri cep telefonu kullanımı ve sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığı ele alınmıştır.

Tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında ve yürütülmesinde ilgi ve desteğini hiç esirgemeyen, tezle ilgili her konuda yoğun programı içinde kıymetli vaktini ayırıp gerek telefon aracılığıyla gerekse yüz yüze görüşmeler yaptığım, bu süreçte ne zaman ihtiyacım olsa yanımda olan ve tezin başlangıcından sonuçlanmasına kadar olan süreçte büyük katkılarından dolayı emeklerini ödeyemeyeceğim saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Hüsnü ERKMEN'e teşekkürü bir borç bilir ve şükranlarımı sunarım.

Ayrıca iki yıllık yüksek lisans sürecim boyunca bana kazandırdıkları her şey ve gelecekte beni söz sahibi yapacak bilgilerle donattıkları için diğer hocalarımla hepsine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Derslerinden zaman ayırarak sınıflarında anketleri uygulamama olanak sağlayan Prof. Dr. Muhsin KONUK, Öğr. Gör. Yıldız BURKOVİK, Öğr. Gör. Ömer BAYAR'a ve bilime destek adına anketleri doldurmayı güler yüzle kabul eden Üsküdar Üniversitesi Yüksek Lisans öğrencilerine teşekkürü ederim.

Son olarak, beni sevgi, saygı ve çalışmanın anlamını öğreterek bu günlere getiren, maddi ve manevi olarak her zaman yanımda olan sevgili anneme sonsuz minnet ve teşekkürü bir borç bilirim.

Öznur HIZARCI
İSTANBUL, 2018

ÖZET

HIZARCI, Öznur, Yüksek Lisans, İstanbul, 2018

Problemli Cep Telefonu Kullanımı, Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (GKK), Yaşam Doyumu ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi (Üsküdar Üniversitesi- Yüksek Lisans Öğrencileri Örneği)

Yeni iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin bir sonucu olarak cep telefonu ve sosyal medya kullanımı günümüzün ayrılmaz bir olgusu haline gelmiştir. Bu araştırmanın temel amacı, demografik değişkenler açısından problemli cep telefonu kullanımı, gelişmeleri kaçırma korkusu, yaşam doyumu ve bağlanma stilleri arasında anlamlı fark ve ilişkinin bulunup bulunmadığını tespit etmektir. Ayrıca, problemli cep telefonu kullanımı ve gelişmeleri kaçırma korkusunun, sahip olduğumuz bağlanma stilleriyle bir ilişki içinde olup olmadığı araştırmanın diğer bir amacıdır.

Araştırmanın örneklemini, 68'i kadın (%78,2) ve 19'u erkek (%21,8) olmak üzere toplam 87 yüksek lisans öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem grubunun yaş ortalaması $27,60 \pm 6,72$ 'dir. Veri toplama envanterleri, Kişisel Bilgi Formu, Üniversite Öğrencileri İçin Problemli Cep Telefonu Kullanım Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği, Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği, Yaşam Doyum Ölçeği'dir.

Demografik değişkenlerin yordanması için yapılan t testi ve ANOVA testi ile elde edilen bulgulara göre, demografik değişkenlerin çalışmaya dâhil edilen ölçek ve ölçeklerin alt boyutlarının hiç biriyle anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Korelasyon analizi sonuçlarına göre, problemli cep telefonu kullanımı yüksek olan bireyler kaygılı bağlanma stiline sahiptir, gelişmeleri kaçırma korkusunun yüksek, yaşam doyum düzeyleri düşüktür. Problemli cep telefonu kullanımı alt boyutlarına göre; a) yoksunluk şeklinde olan bireylerde kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusunun yüksek; b) olumsuz sonuçlar şeklinde olan bireylerde kaçınmacı, kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusunun yüksek, yaşam doyumunun düşük; c) kontrol problemi şeklinde olan bireylerde kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusunun yüksek, yaşam doyumunun düşük; d) etkileşimden kaçınma şeklinde olan bireylerde kaçınmacı, kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusunun yüksek, yaşam doyumunun düşük olduğu görülmüştür.

Kaygılı bağlanma stili yüksek olan bireylerde gelişmeleri kaçırma korkusu yüksek, yaşam doyumu düşüktür. Gelişmeleri kaçırma korkusu ve kaçınmacı bağlanma stili yüksek olan bireylerde yaşam doyumu düzeyleri düşüktür.

Anahtar Sözcükler: yeni medya, bağlanma stilleri, gelişmeleri kaçırma korkusu, yaşam doyumu, problemler cep telefonu kullanımı

ABSTRACT

HIZARCI, Öznur, Master, İstanbul, 2018

An Examination of the Relationship Between Problematic Cell Phone Use, Fearing of Missing Out (FoMO), Life Satisfaction and Attachment Styles in Terms of Demographic Variables (Uskudar University – An Example of Graduate Students in Uskudar University)

Smartphones and Social media sites have taken root in our lives as a result of the developments in the communication technologies. The main aim of this research is to determine whether there is a meaningful difference and relationship among problematic mobile phone use, fear of missing out, life satisfaction and attachment styles in terms of demographic variables. In addition, another purpose of this study is to investigate whether the fear of missing out and problematic mobile phone use is related to our attachment style.

The sample of the study consisted of 87 graduate students, 68 females (78.2%) and 19 males (21.8%). The average age of the sample group is 27.60 ± 6.72 . Participant data was collected by using Demographic Form, Problematic Mobile Phone Use Scale for University Students, Experiences in Close Relationships Scale, Fear of Missing Out Scale and Life Satisfaction Scale.

According to the findings obtained by the t-test and the ANOVA test for the demographic variables, it was determined that the demographic variables did not show any significant difference with the scales and the subscales included in the study.

According to the results of correlation analysis, individuals with high use of problem mobile phones have anxious attachment style, high fear of missing out and low levels of life satisfaction. According to sub-dimensions of the problematic mobile phone use scale, it is seen that;

a) individuals who experience problematic mobile phone usage in the form of deprivation have high levels of anxious attachment style and high levels of fear of missing out; b) individuals who experience problematic mobile phone usage in the form of adverse outcomes have high levels of avoidance, anxious attachment styles, high levels of fear of missing out and low levels of life satisfaction; c) individuals who experience problematic mobile phone usage in the form of control problem have high levels of anxious attachment style, high levels of fear of missing out and low level of life satisfaction; d) individuals who experience problematic mobile phone usage in the form of interaction avoidance have high levels of avoidance, anxious attachment styles, high levels of fear of missing out and low levels of life satisfaction.

Individuals who have high levels of anxious attachment style have high levels of fear of missing out and low levels of life satisfaction. Individuals who have high levels of avoidance attachment style and high levels of fear of missing out have low levels of life satisfaction.

Key Words: new media, attachment styles, fear of missing out, life satisfaction, problematic mobile phone use

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

GKK	: Gelişmeleri Kaçırma Korkusu
FoMO	: Fearing of Missing Out
G	: Generation
0G	: Zero Generation
1G	: The First Generation
2G	: The Second Generation
3G	: The Third Generation
4G	: The Fourth Generation
SMS	: Short Message Service/Kısa Mesaj Servisi
Apps	: Applications/Uygulamalar
IM	: Instant Message/ Anlık Mesajlaşma
Generation Y	: Y Nesli
K&D	: Kullanımlar ve Doyumlar Teorisi/Yaklaşımı
KİA	: Kitle İletişim Araçları
VCRs	: Video Cassette Recorders
n	: Örneklem/gruptaki örneklem sayısı
%	: Yüzde
$\bar{X}$	: Ortalama
SS	: Standart sapma
t	: t testi puanı
F	: ANOVA puanı
r	: Korelasyon katsayısı
PCTKÖ	: Problemlili Cep Telefonu Kullanım Ölçeği
YİYE	: Yakın İlişkide Yaşantılar Envanteri
GKKÖ	: Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği
YDÖ	: Yaşam Doyumu Ölçeği

ŞEKİLER VE TABLOLAR DİZİNİ

Şekil 1.	Dijital Araçların Türüne göre Sahiplik Dağılımı(%).....	6
Şekil 2.	Amerika'daki akıllı telefon kullanıcılarının, akıllı telefondaki günlük aktivitesini gösteren dilimli diyagram.....	7
Şekil 3.	Türkiye'de akıllı telefon kullanımı (Statista 2017).....	16
Şekil 4.	Dörtlü Bağlanma Modeli.....	39
Tablo 1.	Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	47
Tablo 2.	Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler.....	48
Tablo 3.	Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.	Ölçek Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları	50
Tablo 5.	Ölçek Puanlarının İstanbul'a Eğitim Nedeniyle Gelme Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları	51
Tablo 6.	Ölçek Puanlarının Anne-Baba Birliktelik Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları	52
Tablo 7.	Ölçek Puanlarının Kimlerle Birlikte Yaşadığına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları	54
Tablo 8.	Ölçek Puanlarının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları	55
Tablo 9.	Ölçek Puanlarının En Sık Kullanılan Sosyal Ağa Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları	56
Tablo 10.	Ölçek Puanlarının Sosyal Ağ Profiline Herkesin Göreceği Şekilde Olması Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları	57
Tablo 11.	Ölçek Puanlarının Sosyal Ağları Kontrol Sıklığına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları.....	59
Tablo 12.	Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	61

İÇİNDEKİLER

Sayfa:

YEMİN METNİ	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
KISALTMALAR VE SİMGELER	vii
TABLolar VE ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ	1
İKİNCİ BÖLÜM – GENEL BİLGİLER	4
2.1. Cep Telefonu Aracılığıyla İletişim.....	4
2.2. Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı (K&D).....	8
2.3. Kullanımlar ve Doyumlar Kuramına Yönelik Eleştiriler	11
2.4. Yeni Medya	13
2.4.1. Akıllı Cep Telefonu Kullanımı ve Doyumlar	15
2.4.2. Sosyal Medya Kullanımı	22
2.4.2.1. Anlık Mesajlaşma (IM/Instant Message).....	26
2.4.2.2. Facebook.....	27
2.4.2.3. Twitter.....	29
2.4.2.4. Instagram.....	30
2.5. Problemlerli Cep Telefonu Kullanımı.....	31
2.6. Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (GKK).....	34
2.7. Bağlanma Kuramı.....	35

2.7.1. Bağlanma Stilleri.....	36
2.7.2. Yetişkin Bağlanma Stilleri.....	37
2.8. Yaşam Doyumu.....	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM –YÖNTEM	42
3.1. Katılımcılar	42
3.2. Veri Toplama Araçları.....	42
3.2.1. Kişisel Bilgi Formu	42
3.2.2. Üniversite Öğrencileri için Problemler Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği	42
3.2.3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği	43
3.2.4. Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği.....	44
3.2.5. Yaşam Doyumu Ölçeği	44
3.3. Verilerin Analizi	44
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM – BULGULAR	46
4.1. Demografik Bilgilere İlişkin Bulgular.....	46
4.2. Ölçeklere Ait Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular.....	47
4.3. Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	49
4.4. Ölçek Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	50
4.5. Ölçek Puanlarının İstanbul'a Eğitim Nedeniyle Gelme Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	51
4.6. Ölçek Puanlarının Anne- Baba Birliktelik Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	52
4.7. Ölçek Puanlarının Kimlerle Birlikte Yaşandığına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	53
4.8. Ölçek Puanlarının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	54
4.9. Ölçek Puanlarının En Sık Kullanılan Sosyal Ağa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	55
4.10. Ölçek Puanlarının Sosyal Ağ Profiline Herkesin Göreceği Şekilde Olmasına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	57
4.11. Ölçek Puanlarının Sosyal Ağları Kontrol Sıklığına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	58

4.12. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	59
BEŞİNCİ BÖLÜM - TARTIŞMA	62
ALTINCI BÖLÜM – SONUÇ VE ÖNERİLER	67
KAYNAKÇA	70
EKLER	82
ÖZGEÇMİŞ	91

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İnsan toplumsal bir varlıktır ve çevresiyle iletişim halindedir. Kişilerarası kurduğumuz iletişim bir kısmı yüz yüze iletişimdir. Sınıfta arkadaşlarımızla yaptığımız konuşmalar, toplantılar, yemekte arkadaş ve aile bireyleriyle kurduğumuz diyaloglar yüz yüze iletişime örnek olarak verilebilir. (DeVito, 2008'den akt. Özkan, 2013) Kişiler arası iletişim yüz yüze olacağı gibi, teknolojiyle aracılanmış iletişim şeklinde de olabilir. (Erdoğan, 2011) Toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel sınıf ayrımı gözetmeksizin insanlık tarihi boyunca her zaman iletişim kurmak / iletişimde olmak önemli bir konu olmuştur. Bu sebeptendir ki, iletişim araçlarına bakıldığında sürekli gelişerek yeni iletişim teknolojilerinin ortaya çıkmasını da sağlamıştır. (Büyükbaykal, 2003) İnsanlar çağlar boyunca duygu, düşünce ve bilgilerini aktarabilmek için mektup, telgraf, radyo, televizyon vb. çeşitli iletişim araçları kullanmış, teknolojinin gelişmesi ile kullanılan iletişim araçları ve buna bağlı olarak bireylerin iletişim kurma biçimleri de değişmiştir. Geçmişten bu güne kadar olan iletişim teknolojisindeki "...gazetelerden televizyon kanallarına, telsizlerden radyo vericilerine, lap-top bilgisayarlardan görüntülü cep telefonlarına farklı iletişim araçlarındaki gelişmeler ve yenilikler insanoğlunun bu alanda ulaştığı noktayı göstermektedir." (Büyükbaykal 2003)

İnternetin hayatımıza girmesiyle birlikte yeni ve farklı iletişim kanalları ortaya çıkmış, bireylerin sınırlı bir alanda, açık veya yarı açık profil oluşturmalarına izin veren, bağlantı paylaşımlarının ve kişilerin bağlantılı diğer kişilerin görülebildiği web tabanlı hizmetler olan sosyal ağ siteleri günümüzde iletişim ve haberleşme amacıyla çok sık kullanılmaktadır. (Ellison, 2007den akt. Özkan, 2013)

TÜİK'in (2015) verilerine göre, 2015 yılı Nisan ayında hanelerin %96,8'inde cep telefonu veya akıllı telefon bulunduğu ve internet kullanım amaçları arasında sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşımının 2015 yılının ilk üç ayında internet kullanan bireylerin %80,9'luk dilimini kapsadığı istatistiki olarak gösterilmiştir.

İletişim teknolojisinin gelişmesiyle cep telefonlarının, özellikle yeni nesil akıllı cep telefonları bireyler için konuşma, internete bağlanma, SMS yollayabilme, sosyal ağlara bağlanabilme, e-posta gönderebilme, fotoğraf çekebilme, video kaydı yapabilme, MP3, TV izleyebilme, navigasyon, bankacılıkla ilgili işlemlerde kullanılabilme gibi birçok kolaylık sunması cep telefonunun günümüzde bir lüks olmaktan öte bir ihtiyaç haline gelmesine neden olmuştur. Yapılan araştırmalar, cep telefonu kullanımının bireylerde çeşitli şekillerde görülen cep telefonunun problemlili kullanımı ile ilgili olumsuzluklara neden olduğunu göstermiştir. Cep telefonunun problemlili kullanımı, teknolojinin problemlili kullanımlardan biri olup, ilgili alan yazında farklı adlarla isimlendirilmiştir. – cep telefonu bağımlılığı, aşırı cep telefonu kullanımı ve problemlili cep telefonu kullanımı – gibi. (Pamuk ve Atlı, 2015)

Sosyal medya kullanımı, sosyal etkileşim için kurulan web sitelerine ve daha çok mobil uygulamalara dayanır. (Musa, Azmi and Ismail, 2015) Akıllı cep telefonu kullanıcıları sosyal medya uygulamalarını telefonlarına yükleyebilmektedir. Sosyal medya sitelerine akıllı telefon uygulamaları sayesinde ulaşılabilir olmanın problemlili cep telefonu kullanımında bir etkisi olduğu varsayılarak bu konunun çalışmaya dâhil edilmesi uygun görülmüştür.

“Günümüzde sosyal ağlar, özellikle gençlere, çeşitli etkinlikler, olaylar ve konuşmalar gibi gerçek zamanlı aktivitelere çok kolay ve hızlı erişim sağlamaktadır. Genç bireyler bu bilgi yoğunluğu içinde günlerinin büyük bir kısmını sosyal ağlarda bilgi paylaşmakla, gündemi izlemekle ve arkadaşlarının ve kendilerinin durumlarını güncellemekle geçirebilmektedirler.” (Fox and Moreland 2015'ten akt. Gökler, Reşat, Aydın, Ünal, Metintaş 2016) Sosyal ağlardan beslenen bu sürekli güncelleme ve izleme davranışı tüm dünyada **Fear of Missing Out (FoMO)** olarak adlandırılan ve Türkçeye ‘Gelişmeleri Kaçırma

Korkusu (GKK)' olarak çevrilen yeni bir görüngü doğmasına neden olmuştur. (Hato, 2013; Przybylski, Murayama, DeHaan, 2013'den akt. Gökler vd., 2016)

Dijital pazarlama alanında dönüşüm ajansı olarak faaliyet gösteren **We Are Social** ajansının sunduğu 2016 dijital raporuna göre, Türkiye'de telefon kullanan yetişkinlerin %56'sı akıllı telefona sahip. Sosyal ağlara mobil telefondan/ tablettten erişim sağlayan aktif sosyal medya kullanıcısı sayısı ise 36 milyon.

Görüldüğü üzere, akıllı cep telefonu kullanımının yaygınlaşması ve günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş olmasına rağmen, cep telefonunun problemlili kullanımına ilişkin çalışmaların yeni ve az sayıda olması ve Türkiye'de sosyal ağların kullanımındaki artış göz önüne alındığında, bireylerin GKK'den etkilenme durumlarının belirlenmesi de ilgili konunun çalışılmasına önem kazandırmaktadır. (Pamuk ve Atlı, 2016; Gökler vd., 2016)

Ayrıca bağlanma stilleri, internet kullanımı ve problemlili cep telefonu kullanımı arasındaki ilişkinin incelendiği alan çalışmaları literatürde mevcuttur. Çalışmanın temel amacı, bağlanma stillerinin GKK ve Problemlili Cep Telefonu Kullanımı'nda anlamlı bir fark yaratıp yaratmadığını ortaya koymaktır. Gelişmeleri Kaçırma Korkusu'nun Problemlili Cep Telefonu Kullanımı'nda bir değişken olup olmadığının, cinsiyet ve yaşam doyumu değişkenleriyle GKK ve Problemlili Cep Telefonu Kullanımı arasındaki korelasyonun incelenmesi araştırmanın diğer amacıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

2.1.CEP TELEFONU ARACILIĞIYLA İLETİŞİM

Günümüzde yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelen cep telefonlarının tarihi sürecine bakıldığında, telsiz/taşınabilir telefonların kullanımı 0G olarak adlandırabileceğiniz –arabanın içinde de konumlandırılan- telsiz telefonla (radio telephone) başlamıştır. (Rayan and Krishna, 2014)Kablosuz iletişim ağının en başarılı uygulaması olan hücreli telefon sistemi ise New York ve San Francisco arasında ilk sesli iletişimin sağlanmasıyla 1915'te kurulmuş, kablosuz telefonlar ticari olarak ilk kez 1979'da Japonya tarafından başlangıçta Tokyo'nun metropoliten bölgesinde kullanılmak üzere piyasaya sürülmüş, takip eden yıllarda Japonya genelinde kullanımı yaygınlaşmış, 1981'de Danimarka, Finlandiya, Norveç ve İsveç, 1980'lerin ortasında ise bu sırayı Amerika, İngiltere, Meksika, Kanada takip etmiştir. (Seymour and Shaheen, 2011) 1983 yılında cep telefonunun Amerika Piyasası'na tanıtılmasından bu yana cep telefonu kullanımı dünya çapında popüler hale gelmiştir. (Seymour and Shaheen, 2011'den akt. Hibbard, 2015)

Cep telefonunun kronolojik gelişim sürecine bakıldığında, ilk kez Japonya'da piyasaya sürülen 1G hücreli iletişim ağı, birinci nesil taşınabilir kablosuz iletişim teknolojisi olarak tanımlanmaktadır. G “jenerasyon/ nesil” sözcüğünü ifade etmektedir. 0G (radio telephone/ pre-cellular system), 1980'lerde piyasaya sürülen 1G (the first generation) cep telefonları analog radyo sinyallerini kullanırken, 1990'ların başından geliştirilen ikinci nesil hücreli sistemler (2G /the second generation) dijital sinyaller olarak dijital sesli arama, SMS/MMS gönderebilmeye olanak sağlamıştır. 2000'lerin başında piyasaya sürülen üçüncü nesil cep telefonu teknolojisi (3G/ the third generation) 2G'den farklı olarak görüntülü arama, mobil internet erişimi, mobil Tv vb. yenilikler sunmuştur. Son olarak, son yıllarda birçok ülke 3G'den en belirgin

ayrıt edici özelliği veri iletim hızı olan dördüncü nesil (4G/ the fourth generation) iletişim teknolojisini kullanmaya başlamıştır. (Rayan and Krishna, 2014; Seymour and Shaheen, 2011)

Kablosuz iletişim teknolojisindeki bu gelişmeler, bireylerin iletişim seçeneklerini genişletmiş ve giderek günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. (Jacobs and Vergeest, 2013) **We Are Social**'ın verileri bu savı destekler niteliktedir. **We Are Social** ajansının yayınladığı 2016 dijital raporuna göre, Türkiye'de 79.14 milyon toplam nüfusun %86'sı cep telefonu (tüm tipler), %56'sı akıllı cep telefonu kullanmaktadır. 2010 yılında yapılan bir araştırmada, bu çalışmanın da örneklemini oluşturan üniversite öğrencileri arasında akıllı cep telefonu kullanım oranının gün geçtikçe arttığı gösterilmiştir. (Ransford, 2010)

Akıllı cep telefonlarının hızla gelişmesi ve mobil internet özelliği kazanması cep telefonları aracılığıyla iletişimde yeni ve çok sayıda iletişim olanağı sunmuştur. Günümüzde akıllı cep telefonları sesli arama ve mesajlaşma ile sınırlı olmayıp, mobil internet sayesinde görüntülü arama, e-mail gönderip alabilme, cep telefonlarına yüklenebilen sosyal medya uygulamaları sayesinde sosyal ağlara her yerden sürekli ve hızlı ulaşım sağlanabilmesi, anlık mesajlaşma uygulamaları, bireylerin aile bireyleri ve arkadaşlarıyla zaman ve mekândan bağımsız olarak iletişimde kalması, yeni bağlantılar kurmasına olanak sağlaması cep telefonlarının bireyin sosyal ilişkilerini yönetmesine hizmet etmesi ve daha pek çok yenilik akıllı cep telefonlarını hızla popüler hale getirmiştir. Akıllı cep telefonları iletişimin dışında bireylere bir eğlence aracı olarak da hizmet etmekte, online/offline oyun oynama, gelişmiş müzik çalar programları, fotoğraf çekme, video, film ve televizyon izleme, internetten araştırma yapabilme gibi özellikleriyle bireylere bilgisayarda yapabildikleri pek çok şeyi yapabilme olanağı da sunmuştur. Bu gelişmeler ileri düzey taşınabilir bilgi işleme platformu olarak dizayn edilmiş olan akıllı cep telefonları, gelişmiş bilgi işleme ve internete erişebilirliğiyle kişisel bilgisayarların yerini almaya başladığını göstermektedir. Tüm bunların dışında cep telefonlarının bireye sosyal izolasyon aracı (Bugeja, 2005'ten akt. Banjo, Hu and Sundar, 2008) olarak da hizmet edebileceği alanla ilgili çalışmalarda tartışılmıştır. (Safwat, Adel, George and

Sobhy, 2012; Leena, Tomi and Arja, 2005; Sar ve Işıklar, 2012'den akt. Gezgin ve Kaplan Akıllı, 2016)

Bireylerin dijital araçların türüne göre sahiplik dağılımını (%) tespit etmek amacıyla Amerika'da yapılan bir çalışma (Anderson, 2015) Şekil 1'de gösterilmiştir. Bu çalışma, Amerika'da 19-25 yaş arasındaki yetişkinlerin elektronik cihaz kullanım yüzdelerinin yıllara göre değişimi ve dağılımı gösterilmiştir. ¹ (Pew Research)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cep Telefonu	96	95	93	97	98	98
Bilgisayar	88	88	89	-	-	78
MP3 Çalar	75	71	-	62	-	51
Oyun Konsolları	62	-	-	71	-	56
Akıllı Telefon	-	52	65	79	85	86
Tablet Bilgisayar	5	13	32	36	48	50
e-kitap okuyucu	5	8	27	24	28	18

Source: Pew Research Center surveys conducted 2000-15. Dashes represent years when these questions were not asked.

PEW RESEARCH CENTER

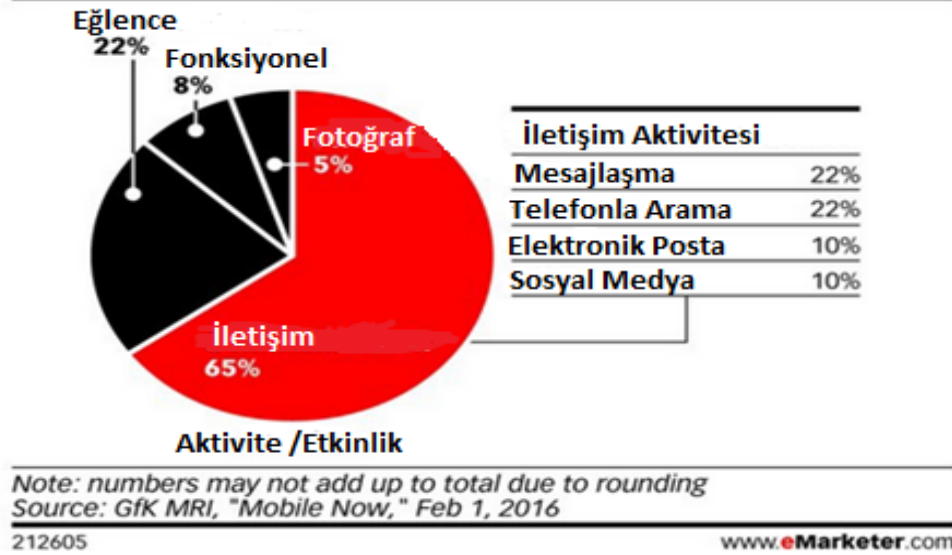
Şekil 1. Dijital Araçların Türüne göre Sahiplik Dağılımı(%)

İletişim teknolojisindeki gelişmeler, özellikle akıllı telefonlardan bahsederken günümüzde ayrı düşünülemez bir parçası haline gelen ve bireylere sunduğu pek çok avantajla internet, bireylerin iletişim olanaklarını genişletmekle kalmamış, bireylerin kendilerini ifade ediş biçimleri, haberleşme ve iletişim pratiklerinde radikal değişimleri de beraberinde getirmiştir. Yapılan araştırmalar bireylerin yüz yüze iletişimden ziyade diğerleriyle akıllı telefon aracılığıyla iletişim kurmayı tercih ettiğini göstermiştir. (Balcı ve Gülnar, 2008; Atabek, 2003'den akt. Balcı ve Gülnar, 2008; Özkan, 2013; Groarke, 2014) Akıllı cep telefonları değinildiği üzere internetin entegre edilmesinden sonra yeni bir çok iletişim seçeneği sunmuştur. Bu iletişim olanaklarının büyük bir çoğunluğu

¹ Şekil 1 İngilizce aslından çevirilmiştir.

telefona indirilebilen sosyal ağlara ulaşım sağlayan mobil uygulamalardan (Apps) oluşmaktadır. Bireyler yer ve zaman fark etmeksizin akıllı telefonları aracılığıyla sosyal ağlarına ulaşip birbirleriyle iletişim kurabilmektedir. Akıllı cep telefonları ve sosyal ağ uygulamaları bireyler arasındaki mesafe ve zaman sorunu ortadan kaldırmış ve iletişimde çok büyük avantajlar sağlamıştır. Ne var ki, son zamanlarda yapılan araştırmalara göre, sosyal ağların hayatımıza girmesinden bu yana özellikle genç bireylerin yüz yüze iletişimden çok, iletişim kurmak ve sürdürmek için “ cep telefonu, bilgisayar ve sosyal ağlar ile aracılanmış iletişimi” (Robinson and Stubberud, 2012’den akt. Unzen, 2012) tercih etme eğilimi artmaya devam etmektedir. (Unzen, 2012) Amerika’da akıllı telefon kullanıcılarının günlük aktivitelerini araştıran bir çalışmanın dilimli diyagram görseli Şekil 2’ de² paylaşılmıştır. Görüldüğü, akıllı telefonun iletişim amaçlı kullanımı %65’lik bir dilime sahiptir.

Amerikan Akıllı Telefon Kullanıcılarının Akıllı Telefonlarıyla Aktiviteye Dayalı Günlük Vakit Harcama Dağılımı Kasım 2015

Şekil 2. Amerika’daki akıllı telefon kullanıcılarının, akıllı telefondaki günlük aktivitesini gösteren dilimli diyagram. (Hackernoon.com)

² Şekil 2 İngilizce aslından çevrilmiştir.

1980 ile 2000'lerin başları arasındaki zaman diliminde doğan ve dijital yerliler olarak ifade edilen –bu çalışmanın da örnekleme– üniversite öğrencilerinin çoğunluğunu oluşturduğu Y nesli bireyler, yeni teknolojilere en hızlı adapte olan kitle olarak literatürde yer almıştır. (Prensky, 2001'den akt. Ictech II, 2014) Jesse (2015) üniversite öğrencilerinin akıllı telefonlarını sadece uygulamaları yönetmek ve mesajlaşmak için kullanma eğiliminde olduğunu ifade etmiştir.

Mevcut literatüre bakılarak, üniversite öğrencilerinin yeni ilişkiler kurma ve sürdürme pratiklerini akıllı telefonlarına -diğer bir ifadeyle akıllı telefon uygulamalarına- taşıması, akıllı telefonların üniversite öğrencilerinde “sosyal bağlar kurma” ifadesini “sosyal ağlar oluşturma ve sosyal ağlar kurma” şeklinde değiştirdiği söylenebilir.

Yeni iletişim araçları yeni iletişim yollarını, iletişim şekillerinde değişimleri ve bunlara bağlı olarak birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Bir sonraki bölümde akıllı cep telefonları ve akıllı telefon uygulamaları “Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı” bağlamında incelenecektir.

2.2. KULLANIMLAR VE DOYUMLAR KURAMI

Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı (K&D), 70 yıldan uzun bir geçmişe sahip, bireylerin ihtiyaçlarını doyuma ulaştırmak için kitle iletişim araçlarını (KİA) nasıl kullandığını anlamak, bireyin popüler iletişim araçlarıyla ilişkisini açıklamak üzere geliştirilen izler-kitle merkezli sosyo-psikolojik bir yaklaşımdır. (Wikipedia; Hiniker, Patel, Kohno and Kientz, 2016) K&D kuramı, “kitle iletişim araçlarının bireyler üzerindeki etkisi nedir?” sorusunu cevaplamaya çalışmaz aksine “bireylerin kitle iletişim araçlarıyla ne yapıyor?” sorusu üzerine odaklanır. (Park, 2004'den akt. Balcı ve Gülner, 2008) K&D ile ilgili çalışmalar 1940 yılına dayanmaktadır. Yapılan ilk çalışmalarda, bireylerin yarışma programları ve pembe dizilerin de dahil olduğu radyo programlarını dinlemelerinin altında yatan neden ve motivasyonlar araştırılmış ve araştırmanın sonucu kitle iletişim araçlarının çeşitli gündelik ihtiyaçların karşılanmasını sağlayabildiğini göstermiştir. (Blumler and Katz, 1974'den akt. Papacharissi,

2008) K&D yaklaşımı, gazete, televizyon, radyo, telefon, VCRs kullanımlarının sağladığı doyumlar üzerinde çalışmış, 2000’li yıllara gelindiğinde gelişen teknolojiyle paralel olarak çalışmanın alanı genişletilmiş, internet ve elektronik posta kullanımları ve doyumları üzerine de çalışmalar yürütülmüş, daha yakın döneme bakıldığında ise akıllı cep telefonları, anlık mesajlaşma (IM) (Balcı ve Gülnar 2008), sosyal paylaşım siteleri (SNS) (Lineberry 2012) gibi çağımızın tanımlayıcı bilgisayar aracılı iletişim teknolojilerinin K&D yaklaşımı açısından ele alınması önem kazanmıştır.

K&D Kuramı, medyanın bireyleri etkilediği pasif izleyici yaklaşımından uzaklaşarak, izleyicinin iletişim sürecine dâhil olduğu aktif/etkin izleyici kavramını merkezine almaktadır. Aktif izleyici yaklaşımının temelleri, ilk olarak sosyal psikolog Raymond A. Bauer tarafından ortaya atılan “İnatçı İzleyici” kavramıyla birlikte atılmıştır. Bauer, evrensel olarak neredeyse tüm K&D teorisyenleri ve eleştirmenleri tarafından “bağımsız izleyici” kavramının yaratıcısı olduğunu kabul etmektedir. (Blumler, 1979; Blumler, Gurevitch, & Katz, 1985; Carey & Kreiling, 1974; Dervin, 1980; Elliott, 1974; Levy, 1983; Levy & Windahl, 1984a, 1985; McGuire, 1974; McLeod & Becker, 1974, 1981; McQuail, 1983; McQuail & Gurevitch, 1974; Palmgreen, 1984; Pingree & Hawkins, 1982; Weibull, 1985; Wenner, 1985’ten akt. Biocca 1988) Bauer, bireylerin birtakım ihtiyaç ve arzularını doyuma ulaştırmak için kitle iletişim araçları ve içeriklerine yöneldiği fikrini ortaya atmış, bireylerin medya³ tüketiminde seçici ve yapılan bu seçimlerin bireylerin beklentilerini karşılayacaklarını umdukları medya türüyle bağlantılı olduğunu ileri sürmüştür. Kullanımlar ve Doyumlar yaklaşımı Bauer’in nosyonları üzerine kurulmuştur. (Berger, 1995) Bu yaklaşım, bireylerin kendi birtakım ihtiyaç, beklenti ve isteklerini doyuma ulaştıracak medya ve içeriklerini bilinçli bir şekilde seçtiği varsayımına dayanmaktadır.

K&D çalışmaları, Katz, Blumler ve Gurevitch (1974) tarafından; “bireylerin medya ve diğer kaynaklardan beklentilerini doğuran, çeşitli medya

---

³ Medya kelimesi, Latince’de ortam, araç anlamına gelen “medium” kelimesinden türemiştir. (Wikipedia) Kitle iletişiminde kullanılan araçlara verilen addır. Radyo, televizyon, gazete, dergi vs. kitle iletişim araçlarına örnektir.

biçimlerine maruz kalmasına sebep olan, muhtemelen çoğunlukla amaçlanmamış sonuçlar ve doyumlara ihtiyaç doğuran, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının kökenini belirlemek” çerçevesinde organize edilmiştir.

Katz, Gurevitch ve Haas (1973) bireylerin kitle iletişim araçlarıyla tatmin ettiği ihtiyaçları beş grupta toplamıştır:

- **Bilişsel İhtiyaçlar:** Bilgi, kanaat ve anlayışın güçlendirilmesiyle alakalı ihtiyaçlar
- **Duyuşsal İhtiyaçlar:** Estetik, keyif verici ve duygusal deneyimlerin güçlendirilmesiyle alakalı ihtiyaçlar
- **Kişisel Bütünleştirici İhtiyaçlar:** Güvenilirliği, inanırlığı, istikrarlılığı, mevcut durumun güçlendirilmesiyle alakalı ihtiyaçlar. Bu ihtiyaçlar bilişsel ve duyuşsal ihtiyaçların bir araya gelmesiyle oluşur.
- **Sosyal Bütünleşme İhtiyaçları:** Aile, arkadaşlar ve dünyayla olan bağlantıların güçlendirilmesiyle alakalı ihtiyaçlar. Birleştirici işlevlerin gerçekleştirilmesi olarak da ifade edilebilir.
- **Kaçış İhtiyacı:** Bireyin kendinde ve sosyal rollerinde uzaklaşması ve duygusal anlamda deşarj olmayla alakalı ihtiyaçlar.

McQuail (1983) de bireylerin medya kullanımdan sağladıkları doyumları sınıflandırmıştır. McQuail ve Katz ve ark.(1973)’in sınıflandırmaları pek çok yönden örtüşmektedir. Bu sınıflandırmaya göre;

- Bilgi Edinme ve Eğitim
- Rehberlik ve Tavsiye
- Oyalanma ve Rahatlama
- Sosyal Temas
- Kendilik Değerinin Pekiştirilmesi
- Kültürel Tatmin Sağlama
- Duygusal Rahatlama

- Kimlik Biçimlendirme ve Onayı
- Yaşam Tarzı İfadesi
- Güvenlik
- Cinsel Uyarılma
- Vakit Geçirme

Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı'na göre sıralanan bu boyutlar, aktif izleyicinin medya kullanımında gerekçeli seçimler yaptığını varsayar. McQuail (1994), bireyin psikolojik özellikleri ve sosyal koşullarının, bireyin genel medya kullanım alışkanlıklarını ve medyanın sunduğu imkânlarla alakalı inanç ve beklentilerini etkilediğini, bu etkilenmenin medya seçim ve tüketimindeki belirli davranışları şekillendirdiğini ifade etmiştir.

Katz ve ark. (1973), medyayla alakalı ihtiyaçların genellikle medyanın kendisinden kaynaklanmadığını ifade etmişlerdir. Daha detaylı ifade etmek gerekirse, hissedilen ve doyurulmaya çalışılan ihtiyaçların medyanın ortaya çıkışından çok daha önce de var olduğunu, bireylerin medyanın ortaya çıkmasından önce çeşitli yollarla –medyayla ilgisiz- ihtiyaçlarını karşıladığını ancak asıl kayda değer olanın, bireyi sosyal ve psikolojik yönden tatmin etmede, medyanın daha eski doyum yolları üzerindeki ezici boyutunu fark etmek olduğunu vurgulamışlardır.

2.3. K&D KURAMINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER

Erken dönem K&D çalışması çeşitli yönlerden eleştirilmiştir. Fakat genel olarak eleştiriler, K&D araştırmalarının pozitivist yaklaşımı benimsemesi ve toplumsal olguları araştırırken değer yargıları ve ölçülemeyen olguları çalışmanın dışında bırakarak ampirik geleneğe bağlı olmasının izleyicilerin kullanımlar ve doyumlarını açıklamada yetersiz kaldığı noktasında birleşmektedir. (Ayhan ve Çavuş, 2014)

Eliot (1974), araştırmacıların izleyicinin medya kullanım ve doyumlarını açıklayacak kapsamlı bir teori geliştirme girişimlerine rağmen karşın, bir takım

kusurların rahatsız edici şekilde göze çarptığını ifade etmiştir. Bunlardan ilki kuramın kullanım ve doyumları bireyci bir perspektiften ele almasıdır. (Eliot, 1974'ten akt. Ruggiero, 2000) Elliot , K&D çalışmalarının sosyal süreçlerden izole olduğu, yapılan deneysel çalışmaların kuramı sosyal bağlamdan koparıp ampirik görünümüne soktuğu ve bu durumun kuramın medya kullanımında toplumsal etkileri değerlendirmede yetersiz kalacağı yönünde eleştirmiştir. (Eliot, 1974'ten akt. Ayhan ve Çavuş, 2014) Lull (2001)'da Elliot'u destekler biçimde, ampirik yöntemlerin kullanıcıların medyayı nasıl kullandıklarını anlamada mümkün olamayacağını ifade etmiştir. (Lull, 2001'den akt. Ayhan ve Çavuş, 2014; Elliot, 1974'den akt. Ruggiero, 2000)

Erken dönem kullanım ve doyumlar çalışmasının;

- a.) ağırlıklı olarak öz bildirim dayandığı,
- b.) izleyicilerin medyaya taşıdığı ihtiyaçların sosyal kökenlerin sofistike olmadığı,
- c.) hem benlik hem de toplum için belirli türden doyumların olası işlevsizliği konusunda değerlendirici olmayışı
- d.) metnin kısıtlılıklarına odaklanırken izleyici kullanımlarının yaratıcı çeşitliliğinden daha çok etkilenmesi, çalışmanın eleştirildiği yönlerdir. (Katz, 1987)

Ciddi eleştirilerden diğeryse Stanford (1983)'dan gelmiştir. Stanford, sunulan modelin operasyonel tanım ve analitik modelin kafa karıştırıcı olduğu, iç tutarlılık ve teorik gerekçeden yoksun oluşunu gerekçe göstererek K&D kuramını sert bir şekilde eleştirmiştir. (Stanford, 1983'den akt. Ruggiero, 2000) Severin ve Tankard (1997) da Stanford (1983)'ı destekler biçimde, kuramın sosyal ve psikolojik altyapı, güdüler, davranış ve sonuçları gibi belli başlı kavramlarının hala açıklık kazanmadığı ve K&D araştırmacılarının güdüler, kullanımlar, doyumlar, işlevsel alternatifler gibi kavramlara farklı anlamlar yüklediği şeklinde eleştirmiştir. Ayrıca, K&D kuramının araştırmacılar tarafından K&D kuramının dayandığı esaslar olarak öngörülen varsayımları - aktif izleyici kavramı ve medya kullanımında güdülerini saptayıcı öz bildirimsel

verilerin geçerliliği- “biraz basit ya da naiif” olarak nitelendirmiştir. (Severin and Tankard, 1997’den akt. Ruggiero, 2000)

Ruggiero (2000) ise kuramı eleştiren birçok bilim insanının aksine K&D kuramının titiz bir sosyal bilim teorisi olmadığı düşüncesine katılmadığını ifade etmiş ve yine birçok eleştirinin aksine eleştirisini kuramdan ziyade K&D araştırmacılarına yöneltmiştir. Teknolojinin ilerlemesi, internet ve bağlantılı yeni medya türlerinin ortaya çıkmasına rağmen araştırmacıların medya kullanımı ile ilgili soruları cevaplamak için hala geleneksel araç ve tipolojileri kullandığı ve aracılanmış iletişimin kişiler arası ve nitel yönlerini daha bütüncül bir yöntemle araştırma için daha istekli olmaları gerektiği yönünde eleştirmiştir.

2.4. YENİ MEDYA

Teknolojideki gelişmelerle birlikte bireysel iletişimde olduğu gibi kitle iletişimde de önemli farklılıkları beraberinde getirmiştir. Özellikle internetin gelişmesi, geleneksel medyadan -televizyon yayını, radyo yayını ve gazete- pek çok yönüyle farklı yeni medya türlerinin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. (Aktaş, 2007)

Logan (2010), “yeni medya”nın interaktif olan, çift yönlü iletişimi ve programlama işlemlerinin bazı formlarını içeren dijital medyayı tanımladığını belirtmiştir. Araştırmacılar çalışmalarında yeni medyanın birbirine benzer birçok tanımı yapılmıştır. Diğer bir tanımda, yeni medya, metin, ses, dijital video, interaktif multimedya, sanal gerçeklik, Web, e-posta, sohbet, cep telefonu, bilgisayar uygulamaları ve kişinin kişisel bilgisayarı tarafından erişilebilen herhangi bir bilgi kaynağını birleştirme becerisi olarak ifade edilmiştir. (Logan, 2010)

Yeni medya, bilgisayar sistemleri ve iletişim araçlarına özgü yapıları bir araya getirip bütünleştiren, medya tüketicisinin medya üzerinde daha fazla kontrol ve seçim şansının olduğu iki yönlü “melez” (Törenli 2005) bir medya olarak ifade edilmektedir. (Törenli, 2005; Pavlik 1998’ten akt. Aktaş ,2007)

Yeni medya, iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve internet kullanımının yaygınlaşmış günlük yaşamın bir parçası haline gelmesi, kişilerarası iletişim seçeneklerini genişletmiş ve geleneksel medya türlerini ağ ortamında birleştirerek, izleyicinin medyayla olan etkileşimini arttırmıştır. (Aktaş, 2007) Aktaş (2007), interneti, yeni medyanın geleneksel medyadan ayırt eden en belirgin özelliği, yeni medyanın en çarpıcı örneği ve yeni medya türlerinin ortaya çıktığı karmaşık bir platform olarak nitelemiştir. Diğer bir ifadeyle, kişilerarası iletişim, kitle iletişimi ve veri iletişimi tek bir ortamda toplanmıştır. (van Dijk, 1999; Gorman & McLean, 2005'ten akt. Aktaş, 2007) Yeni medya ile geleneksel medya arasındaki farklar açık bir şekilde ortadayken ,dijitalleşmeye bağlı olarak, teknolojinin tek bir ortamda kümeleşmesinde görülen artış medyaları birbirinden ayırmak ve sınıflandırmayı eskiden olduğundan daha zor bir hale getirmektedir. Örneğin, günümüzde internet aracılığıyla yazılı basına bilgisayar, tablet ya da akıllı telefonlarla ulaşmak mümkün olmaktadır. (McQuail, 2005; Campbell, 2013) Bu yönüyle geleneksel medyanın yeni medya ortamına taşındığını söyleyebiliriz. (Aktaş, 2007) Akıllı cep telefonu uygulamaları, bloglar, fotoğraf paylaşım siteleri, podcast yayınları, RSS Feeds, sosyal ağ siteleri, anlık mesajlaşma, video paylaşım siteleri, Wikipedia yeni medya türlerine örnek olarak verilebilir.

K&D kuramı, yarım asırdan uzun süredir izler-kitlenin medyayla ne yaptığını sorusunu cevaplamak ve medya seçiminde rol oynayan ihtiyaç ve doyumları belirlemek için en ileri düzey teorik yaklaşımı sunmuştur. Günümüzde, bireyler sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını tatmin etmek için dijital iletişim araçlarına yönelmiş (McKenna and Bargh, 2000'den akt. Groarke 2014), internet ve internet temelli yeni medya araçları giderek yaygınlaşmış, K&D çalışmalarında da kendine bir araştırma alanı olarak yer bulmuştur. Ruggiero (2000), medyanın gidişatıyla ilgili yapılacak araştırmalarda Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı'nın ciddi bir şekilde çalışmaya dâhil edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yeni iletişim teknolojilerinin hızlı bir şekilde hayata geçmesi, üzerinde çalışılacak olası konuların çeşitliliğini çoğaltmış ve K&D çalışmalarında yeniden hareketlilik başlamıştır. K&D kuramı, yeni çalışma alanında da aynı basit soruyu sorar. İnsanların neden aracılanmış belli bir

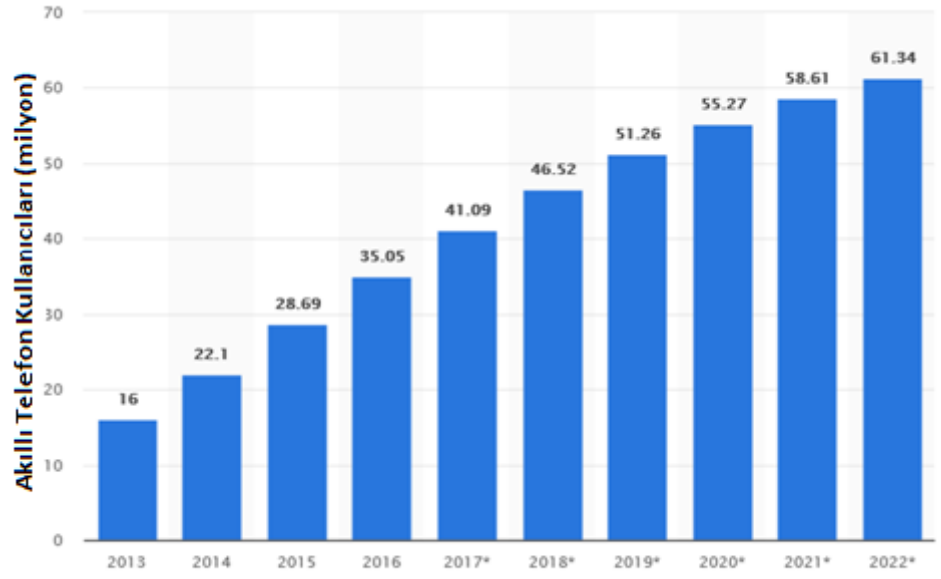
iletişim türüne dahil oldukları ve bundan hangi doyumları sağladıkları soruları üzerine yoğunlaşır. (Ruggiero, 2000) K&D kuramının yeni medyaya uygulanması ve revize edilmesi için yeni birçok çalışma yapılmıştır. Ruggiero (2000), yeni medya araştırmalarıyla, aktif kullanıcı kavramının güvenilirlik kazanmaya başladığını ifade etmiştir.

Choi, Dekkers ve Park (2004), internet kullanımıyla ilgili ortak motivasyonları belirlemek için Amerika, Hollanda ve Güney Kore'nin dahil olduğu kültürlerarası bir çalışma yapmıştır. Choi ve arkadaşları, yaptıkları çalışmaya göre internet kullanımıyla ilgili doyumları şöyle belirlemişlerdir: bilgi arayışı (pragmatik ve gözetleme), ekonomik nedenler, kişisel gelişim, arkadaş ortamı (çevrimiçi ve çevrimdışı), oyalanma, gerçeklerden kaçınma, kendini ifade etme, eğlenme, itibar/statü sahibi olma, akran baskısı. (Choi, Dekkers and Park, 2004'ten akt. Roy, 2008)

Yeni medya, bireylere yeni doyumlar ve motivasyonlar sağlamaktadır. Örneğin, Song, Larose, Eastin ve Lin (2004) yaptıkları bir çalışmada, İnternete sağlanan doyumlara dair yedi unsur ortaya koymuşlardır: sanal topluluk (yeni arkadaşlarla tanışma vb.), bilgi arama, estetik deneyim, maddi fayda sağlamak (ör., çevrimiçi indirimli ürünler bulmak), oyalanma, kişisel durum, ilişkileri sürdürme. "Sanal Topluluk" kavramı, yeni medyanın özellikle internet kullanımına özgü yeni bir doyum unsuru olarak çalışmada yer almıştır. (Song and al., 2004'ten akt. Roy, 2008; Angleman, 2000)

2.4.1. Akıllı Telefon Kullanımı ve Doyumlar

Akıllı telefon kullanımı dünya genelinde ve Türkiye'den her geçen yıl yaygınlaşmaktadır.

Şekil 3. Türkiye’de akıllı telefon kullanımı (Statista 2017)

Yapılan bir araştırmada, Türkiye’deki akıllı telefon kullanıcı sayısının 2017’de 41.09 milyon kişi olduğu göstermiştir ve 2022’ye kadar da bu sayısının yukarıda gösterildiği oranda artacağı, dünya çapında ise akıllı telefon kullanıcılarının sayısının 2.3 milyarı aşacağı tahmin edilmektedir. (Statista 2017)

İletişim teknolojilerinin zamanla büyük bir ilerleme kaydetmesi kişiler-arası ve kitle iletişiminde büyük değişimleri beraberinde getirmiştir. Campbell ve Park (2008), iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin toplumdaki iletişim pratiklerine etkisinin ne denli büyük ve kayda değer olduğuna “Televizyon 1950’lerin ve internet 1990’ların olduğu gibi cep telefonu da çağımızın tanımlayıcı iletişim teknolojisi olarak ortaya çıktı.” ifadesini kullanarak vurgu yapmıştır. Ayrıca, kişisel iletişim teknolojilerinin benliğin bir uzantısı olarak kabul edilmesi, gün içinde her yere taşınabilir olması, fazlaca bireyselleşmiş olması, yeni koordinasyon biçimleri ve kamusal alanın bireyselleştirilmesi gibi yönleriyle bilgisayar gibi diğer ağ teknolojilerinden ayrıldığını da eklemiştir.

McLuhan (1967) “araç/ medya iletidir” ifadesiyle iletinin gönderildiği aracın, medyanın iletildiği içerikten daha büyük bir etkisi olduğunu vurgulamıştır. (McLuhan, 1967’den akt. Levinson, 1999) McLuhan’ın varsayımı bazı

yönlerden eleştirilmiştir. (bkz. Erdoğan ve Korkmaz, 2010) McLuhan, toplumsal değişimi iletişim teknolojilerindeki gelişmelere ve kullanımlara atfetmiş, Castell (2001) ise aksine “ağ iletidir” (the network is the message) savıyla iletişim teknolojilerindeki değişimlerin önceden var olan sosyal koşullardan köken alan sosyal düzendeki değişiklikleri beslediğini ileri sürmüştür. (Campbell and Park, 2008)

Cep telefonları, birçok yeni fonksiyonun eklenmesiyle salt bir iletişim aracı olmaktan çıkmış, diğer medya türlerinin de bir arada toplandığı çok biçimli bir kimliğe bürünmüştür. Kısa zaman öncesine kadar kameralı cep telefonları eşsiz olarak nitelendirilirken, teknolojiye ilerlemelerle günümüzde kamera özelliği cep telefonlarında standart bir özellik olarak kabul edilmektedir. Akıllı telefonlara ⁴ eklenen özellikler –mp3, video oyunları, film ve televizyon izleyebilme, navigasyon, internet, sosyal ağ sitelerine erişim, anlık mesajlaşma vb.– kullanıcılara bilgi arama, eğlenme, eğitici faaliyetler gibi konularda hizmet sunmaktadır. (Hoşnut, 2010) Akıllı telefonların kullanıcılara sunduğu önemli diğer bir özellik ise, anlık mesajlaşma, sosyal ağ siteleri vb. gibi bilgisayardan erişim sağlanan ağlara, akıllı telefonlara yüklenebilen uygulamalar sayesinde her an bağlı olma ve iletişimde kalma olanağı sunmasıdır. Kullanıcılar neredeyse her amaca uygun bir akıllı telefon uygulaması bulabilmektedir. Campbell ve Park (2008), mobil iletişim teknolojisindeki bu hızlı gelişmelerin, iletişim seçeneklerinin çeşitlenmesi ve kullanımın kayda değer biçimde yaygınlaşmasının *benliğin yeni temsilleri, yeni sosyal ilişki biçimleri ve kamusal alanın özel kullanımını* da içeren bir dizi sosyal sonuçlara katkıda bulunduğunu ileri sürmüştür.

Akıllı telefonların günlük yaşam pratiklerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmesi, akıllı telefon kullanımından sağlanan doyumların ne olduğu sorusunu da beraberinde getirmiştir.

Jacobs ve Vergeest (2013) yaptıkları çalışmada, Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisini göz önüne alarak kişilerin aradıkları doyumları akıllı telefonlardan

---

⁴ Akıllı telefonlar, [cep telefonunun](#) sağladığı klasik özelliklere, [bilgisayar](#) dünyasının bir ürünü olan taşınabilir cep bilgisayarlarının özelliklerinin de eklenmesiyle tasarlanan, mobil [işletim sistemleri](#) bulunan gelişmiş mobil iletişim cihazlarıdır. (Wikipedia)

sağlanan doyumlara uygulayarak, akıllı telefonlardan sağlanan doyumları üç grupta toplamışlardır. Güvenlikle ilgili doyumlar, sosyalleşmeyle ilgili doyumlar ve eşgüdümle ilgili doyumlar. Çalışmanın sonucunda elde ettikleri verilere göre, akıllı telefonlardan sağlanan doyumlardan en önemlisinin sosyalleşmeyle ilgili doyumlar olduğunu belirtmişlerdir. Bu sırayı, güvenlik ve eşgüdümle ilgili doyumlar takip etmektedir.

Güvenlikle ilgili kaygılarda telefonlarının yanında olması bireyler için önem arz etmektedir. Acil bir durumda ailesine, ambulansa ya da emniyet teşkilatına ulaşabileceğini bilmek, bireylerin güvende olma hissini arttırdığı yapılan çalışmalarda gösterilmiştir. (Carroll, Howard, Peck and Murphy, 2002'den akt. Groarke, 2014; Ling and Yttri, 2002) Cep telefonunun bireylerin güvende olma hissini arttırması, diğer bir deyişle, güvende olma ihtiyaçlarına doyum sağlıyor olması, bireyler cep telefonları yanındayken gerçekten güvende mi sorusunu akla getiriyor. Campbell ve Gardner (2004), sosyal ağ sitelerine sürekli erişim sağlandığında, akıllı telefonların zararlı sonuçlar doğurabilecek *siber zorbalık* için güçlü bir araç olduğunu ileri sürmüştür. (Campbell and Gardner, 2004'ten akt. Groarke, 2014) Yapılan bazı çalışmalarda ise, araçla seyir halindeyken telefonların kullanımının önemli güvenlik risklerini beraberinde getirdiği ifade edilmiştir. (McEvoy et al., 2005; Hancock, Lesch and Simmons, 2003'den akt. Groarke, 2014) Ek olarak, depresyon ve stresin telefon kullanımının olumsuz sonuçların arasında yer aldığı belirtilmiştir. (Thomé, Harenstam and Hagberg, 2011'den akt. Groarke, 2014) Tüm bu çalışmalar gösteriyor ki telefonların bireylerin güvende olma hissini arttırmasının yanında - gerek siber, psikolojik ya da fiziksel olarak- pek çok açıdan güvenlik riskini de beraberinde getirdiği göz ardı edilemez.

Cep telefonu kullanım motivasyonları ve doyumları ile ilgili yapılan çalışmaların ortaya koydukları sonuçlar farklılıklar göstermektedir. Leung ve Wei (2000), cep telefonlarının sosyal kimliğin sembolik bir ifadesi olarak hizmet ettiğini ileri sürmüş ve cep telefonu kullanımında en belirleyici motivasyonların statü ve moda olduğunu savunmuştur. (Leung and Wei, 2000'den akt. Campbell and Park, 2008) Özellikle genç bireyler cep telefonlarını sembolik dışavurumun

bir biçimi olarak benimseyebilmektedir. Telefon markaları, renkleri, belli zil sesleri, cep telefonlarına özgü süs eşyalarının ben kavramını sembolik olarak temsil edebildiğini ve genç bireylerin sosyal statülerini belirtmek ve bir grubun üyesi olabilmek için kişisel becerilerinin ötesinde cep telefonlarının fiziksel görünüşüne güvendiği ifade edilmiştir. (Alexander 2000; Green 2003; Lobet-Maris 2003; Taylor and Harper 2001; Skog 2002'den akt. Campbell and Park, 2008)

Son yapılan çalışmalardan birinde, gerçeklerden kaçınma, bilgi arayışı ve iletişim bireylerin akıllı telefon kullanma motivasyonları olarak ifade edilmiştir. (Joo and Sang 2013'ten akt. Hiniker et.al, 2016)

Hoştut (2010)'un Türk öğrencilerin mobil telefon kullanımıyla ilgili yaptığı çalışmada, Türk öğrencilerin cep telefonu kullanımı motivasyonlarını rahatlama, sosyallik ve güvence (güvenlik), statü ve moda (dış görünüş) ve yenilik olarak sıralamıştır. Sosyallik ve güvence ile ilgili doyumların Türk öğrenciler için statü ve telefonun bireye sağladığı dış görünüşle alakalı doyumlardan daha tanımlayıcı olduğunu belirtmiştir.

Cep telefonlarının benimsenmesi yeni etkileşim biçimlerinin ortaya çıkarmış ve Ling ve Yttri (2002) ise bu yeni etkileşim biçimlerini iki grup olarak sınıflandırmıştır: Mikro-Koordinasyon ve Aşırı-Koordinasyon. Mikro koordinasyon, temel lojistiği koordine etmek, hâlihazırda sürmekte olan gezileri yönlendirmek veya başkalarıyla tamamen "anında" plan yapmak gibi cep telefonunun amaca yönelik kullanımlarını gerektirir. (Campbell and Park 2008) Diğer bir ifadeyle, gündelik yaşamın koordinasyonu için gerekli olan kullanımları içerir. Örneğin, kişi arkadaşına mesaj atarak buluşmak için uygun olup olmadığını, buluşacakları yeri ve zamanı hemen o anda belirleyip buluşmak için yola çıkabilmektedirler. Cep telefonları sayesinde buluşacakları yer ve zamanla ilgili önceden kesin bir anlaşma yapmak zorunda kalmamaktadırlar. Hatta buluşacakları yere doğru yola çıktıklarında dahi birbirlerinin nerede olduklarını kontrol edebilmekte ve duruma göre buluşacakları yer ve zamanda değişiklik yapabilmektedirler. Aşırı koordinasyon, amaca yönelik koordinasyonu da içine alarak, mobil iletişimin dışavurumsal ve ilişkisel boyutlarına işaret eder.

Basit koordinasyonun (nerede- ne zaman) yanında duygusal ve sosyal etkileşim boyutları da aşırı koordinasyon biçimine dâhil olmaktadır. Aşırı koordinasyonda, bireyler birbirleriyle sürekli iletişim halinde kalırlar (*SMS*), ayrıca grup sohbetleri (*group chat*) de bu koordinasyon biçimine girmektedir.(Campbell and Park, 2008; Ling and Yttri, 2002) Ling ve Yttri (2002), yaşlı bireylerin cep telefonu kullanma motivasyonlarının güvenlik, orta yaşlı kullanıcılarınsa koordinasyon (mikro koordinasyon) olduğunu ifade etmiştir. Genç kullanıcılarınsa cep telefonlarını amaca yönelik güvenlik ve lojistik koordinasyonun ötesinde dışavurumsal amaçlı (aşırı koordinasyon) kullandığını vurgulamışlardır.

Bireylerin yukarıda bahsedilen cep telefon aracılığıyla etkileşim biçimlerine ek olarak, cep telefonun kamusal alandaki mevcudiyeti ve kullanımının bireylerin *birebir etkileşimine* ne yönde bir katkı sağladığı ve/veya nasıl etkilediği de önem kazanmaktadır.

Yeni bilgi ve iletişim teknolojileri, merkezi olmayan, esnek, paylaşılan coğrafi alan yerine paylaşılan ilgi alanlarına dayalı ağ bağlantılarıyla karakterize edilen sosyal örgütlenmeyi güçlendirmektedir. (Castells 2000'den akt. Campbell and Park, 2008) Yeni teknolojiler bireylerin etkileşebileceği coğrafyanın sınırlarını internet erişiminin mevcut olduğu tüm dünya coğrafyasına doğru genişletmiş, bireylere dünyanın her yerinden insanlarla kolayca etkileşime geçebilmesine olanak sağlamış, öyle ki birey kafede arkadaşlarıyla vakit geçiriyorken dahi fiziksel ortamda olmayan başka biriyle cep telefonu aracılığıyla –mesajlaşmak, telefonlaşmak, sosyal medya hesaplarına girmesi– etkileşime girebilmektedir. Bu durum, gerek yakın tanıdığımız birileriyle gerekse yabancılarla bulunduğumuz bir ortamda olsun –tiyatro, restaurant, kafe, sinema, meydan- kişilerarası etkileşimde fark edilir değişikliklere neden olmuştur.

Cumiskey (2005), yeni teknolojilerin kamusal alanda kullanımıyla bireylerin rollerinde sosyal katılımcıdan izleyiciye doğru bir değişme olduğunu ifade eder. Diğer bir ifadeyle, cep telefonu aktivitelerine katılanın sadece kullanıcı olmadığını, aynı ortamda bulunan diğer bireylerin de müdahalede

bulunmadan gözlemci olarak sürece katılığını açıklar. (Cumiskey, 2005 akt. Banjo et.al, 2008)

Cep telefonunun varlığı, kamusal alandaki durumun uygunluğuna göre bireye etkileşimlerini düzenleyeceği özel alan açar. Özellikle, birey yabancı olduğu bir ortamda diğerleriyle arasındaki mesafeyi belli edecek bir takım davranışlarda bulunur. Cep telefonunun da kamusal alanda aynı amaca hizmet ettiği tartışılmıştır. (Schelfen and Aschcraft, 1976'dan akt. Banjo et. al, 2008) Cep telefonları sosyal ve bireyler arası etkileşimi arttırırken, bazı durumlarda ise sosyal etkileşimin ketleyici bir etkiye sahiptir. Bireylerin toplum içinde yalnızken telefonla ilgilenmesi, aynı fiziksel ortamda bulunan diğerlerine “yalnız kalmak istediği, etkileşime girmek için istekli olmadığı ve/veya aslında birileriyle iletişim halinde olduğu ve yalnız olmadığı” mesajını vermektedir. Bu bir anlamda kamusal alanda cep telefonlarının sosyal izolasyon aracı olarak da işlev gördüğünü göstermektedir. Kamusal alanda cep telefonu kullanımı, toplumda yabancı bireylerle anlık gelişebilecek etkileşim olasılığını düşürebilmekte ve bireyin diğerleriyle arasına koyduğu mesafeyi belirlemektedir. (Humphreys, 2005'ten akt. Banjo et. al, 2008; Banjo et. al, 2008)

Günümüzün iletişim teknolojisi akıllı telefonlar düşünüldüğünde, internet ve diğer birçok yenilikler yukarıda bahsedildiği üzere bireylerin sosyal etkileşim ve birebir/yüz yüze iletişim pratiklerini değişime uğratmıştır. Papacharissi, internetin gelişmesiyle birlikte kişilerin yüz yüze etkileşimden kaçınmak için interneti kullanmaya başladığını ifade etmiştir. (Papacharissi and Rubin, 2010'dan akt. Hiniker, Patel, Kohno and Kientz, 2016) Papacharissi ile uygun olarak son yapılan çalışmalar da, günümüzde bireylerin yüz yüze etkileşimden ziyade akıllı telefonları aracılığıyla iletişim kurmayı tercih ettiğini göstermiştir. (Lenhar, 2012; Victor, 2013; Metro Herald, 2014'den akt. Groarke, 2014)

2.4.2. Sosyal Medya Kullanımı

1990-2000 yılları arasında hayatımıza girmeye başlayan günümüzün en etkili iletişim araçlarından biri olan sosyal ağ siteleri; kullanıcıların diğerleriyle etkileşimine imkan veren ve kullanıcıların bağlantılı olduğu diğer kişilerin görülebildiği, bireylerin kullanıcı adı, yaş, lokasyon, ilgi alanları ve “hakkımda/about me” notu gibi kişisel bilgilerini paylaşabildiği, “sınırlı bir alan içinde, açık ya da yarı açık profil oluşturmalarına izin veren” (Boyd and Ellison 2008) web tabanlı araç, hizmet ve uygulamaların bütünüdür. (Alioğlu, 2016; Eşitti, 2015; Özkan, 2013) Kaplan ve Haenlein (2010) ise sosyal medyayı Web 2.0’in ideolojik ve teknolojik esasları üzerine inşa edilen kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğin oluşturulmasına ve değiştirilmesine izin veren bir dizi internet tabanlı uygulama olarak tanımlamışlardır. (Kaplan and Haenlein, 2010’dan akt. Musa, Azmi and Ismail, 2015)

Tracx.com (2017)’da yayınlanan güncel sosyal medya kullanıcı istatistiğine göre, Ocak 2017 itibariyle dünya çapında 2.8 milyar aktif sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır. Statista (2017)’da aktif kullanıcıların sosyal ağ sitelerine dağılımını gösteren istatistiğe göre ise 2.047 milyar aylık aktif kullanıcı ile en popüler ağın Facebook olduğu görülmektedir. Bu sırayı 1.5 milyar aylık aktif kullanıcıyla YouTube, 1.2 milyar aylık aktif kullanıcıyla WhatsApp ve Facebook Messenger, 700 milyon aylık aktif kullanıcıyla Instagram ve 328 milyon aylık aktif kullanıcıyla Twitter takip etmektedir.

Yapılan bir çalışma, sosyal ağ kullanıcılarının %57’sinin yaş aralığının 18 ile 29 arasında olduğunu ve bir çok sosyal medya sitesinde profilleri olduğunu göstermiştir. (Lenhart et. al, 2010’dan akt. Sponcil and Gitimu, 2013)

Sosyal medyanın yaygınlaşması, sosyal medya kullanımından sağlanan doyumlar da araştırma konusu haline getirmiştir. Yapılan bazı araştırmalar, sosyal medya kullanımı motivasyonları arasında sosyalleşmenin önemli bir yeri olduğunu göstermiştir. Sosyal medya kullanımından sağlanan en temel doyum sosyal etkileşime duyulan ihtiyacı karşılıyor olmasıdır. (bkz.Raacke and Bonds-

Raacke, 2008; Park et. al, 2004'ten akt. Akbuğa, 2014; Whiting and Williams, 2013)

Sosyal ağ siteleri bireylere aile bireyleri, iş ve arkadaş çevreleri ya da sadece çevrimiçi arkadaşlarıyla etkileşim içinde olanağı sağlamıştır. Sosyal ağ siteleri aracılığıyla yeni arkadaşlar edinmek, sosyal çevresiyle iletişimde kalmak ve diğerleriyle iletişime geçmek bireyleri sosyal ağları kullanmaya motive eden önemli sebeplerdendir. Bond ve Ellison (2008)' a göre ise, bireylerin sosyal ağ sitelerini kullanması muhakkak ki diğer bireyler ile yeni bir ağ kuracağı anlamına gelmez, aksine kullanıcıların öncelikli amacı zaten var olan geniş sosyal ağlarının bir parçası olan insanlarla iletişimde olmak ve sosyal ağlarını görünür hale getirmektir. (Guadagno and Muscanell, 2012; Mansumittrchai, Park and Chiu, 2012) Örneğin, Quan-Haase ve arkadaşları (2010) yaptıkları çalışmada, bireylerin Facebook ve anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanma amaçlarının yeni kişilerle tanışmaktan ziyade var olan sosyal ilişkilerini sürdürmek olduğunu ifade etmişlerdir. (Quan-Haase,2010'dan akt. Sponcil and Gitimu, 2013)

Literatüre bakıldığında, sosyal medya kullanımı ve doyumları üzerine yapılan çalışmaların yeterli sayıda olmadığı görülmektedir. Whiting ve Williams (2013) yaptıkları çalışmada, sosyal medya kullanım ve doyumlarını 10 madde ile kategorize etmişlerdir.⁵

I. Sosyal Etkileşim (Social Interaction) : Katılımcıların %88'i sosyal medyayı sosyal etkileşim için kullandığını ve sosyal medya aracılığıyla iletişimde kaldıkları kişi sayısının birebir iletişimde olduklarından daha fazla olduğunu belirtmişlerdir.

II. Bilgi Arama (Information Seeking): Katılımcıların %80'i sosyal medyayı ürünler, indirimler, etkinlikler, doğum günleri, partiler ve işle ilgili konularda bilgi sahibi olabilmek için kullandıklarını ifade etmişlerdir.

---

⁵ Kategorize edilen İngilizce kavramların Türkçe karşılıklarını tam olarak karşılamadığı düşünüldüğünden ve anlam karmaşasının önüne geçmek adına kavramların orijinal adlarıyla birlikte verilmesi uygun görülmüştür. Diğer araştırmacılar, bahsi geçen kavramları bu kaynaktan Türkçe alıntılardığında oluşabilecek anlam karmaşasında sorumluluk kabul edilmemektedir.

III. Vakit Geçirme (PassTime): Katılımcıların %76'sı boş vakitlerinde, sıkıldıklarında ya da bir şey yapmak istediklerinde sosyal medyada vakit getirdiklerini bildirmiştir.

IV. Eğlenme (Entertainment): Katılımcıların %64'ü sosyal medyayı oyun oynama, müzik dinleme, video izleme, kendilerini eğlendiren yorum ve içerikleri okuma vb. gibi etkinlikleri yapabildikleri bir eğlence kaynağı olarak kullandığını ifade etmiştir.

V. Rahatlama (Relaxation): Katılımcıların %60'ı sosyal medyayı gerçeklerden ve gerçek dünyanın stresinden uzaklaşmak, diğer bir ifadeyle, rahatlama amacıyla kullandığını ifade etmiştir.

VI. Görüşlerin İfade Edilmesi (Expression of Opinions): Katılımcıların %56'sı sosyal medyanın bu kullanım biçiminden bahsetmiştir. Katılımcıların bir kısmı, gelişmelere, fotoğraf ve gönderilere yorum yapmaktan ya da beğenmekten (*like*) ne kadar hoşlandıklarından söz ederken, diğerleri ise isimsiz bir şekilde görüşlerini ifade etmek, diğerlerini eleştirmek ve sosyal medyada dış vurum şansı bulmaktan ne kadar keyif aldıklarından bahsetmiştir.

VII. İletişimsel Faydalar (Communicatory Utility): Katılımcıların yine %56'sı sosyal medyanın kendilerine arkadaşlarıyla konuşulacak konular verdiğiinden bahsetmiştir. Katılımcılar Facebook'ta karşılaştıkları bir içerik hakkında ya da birinin sosyal medyada ne dediğini görüp görmediği gibi konularda arkadaşlarıyla konuşabildiğini ifade etmiştir.

VIII. Elverişlilik (Convenience Utility): Katılımcıların %52'si sosyal medyanın bu kullanımından söz etmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı cevaplarında “convenient”/”uygunluk, elverişlilik” kelimesini kullanmış ve sosyal medyanın herhangi bir yer ve zamanda erişilebilir olduğundan, diğer kullanıcılar ise zaman kısıtlamasının olmayışından bahsetmiştir. Bir kullanıcı ise sosyal medyayı aynı anda birçok kişiyle iletişim kurmaya uygun bir platform olduğu için kullandığını ifade etmiştir.

IX. Bilgi Paylaşma (Information Sharing): Katılımcıların %40'ı sosyal medyanın bu tür kullanımından bahsetmiştir ve K&D alanında yapılan önceki çalışmalarda yer almamıştır. Bazı katılımcılar, Facebook'ta yaptıkları işin reklamını yaptıklarını ve bazıları kendilerini tanıtmak için bilgi paylaştıklarını ifade etmiştir.

X.Gözetleme / İzleme (Surveillance): Katılımcıların %32'si sosyal medyanın bu tür kullanımından söz etmiştir. Bu kullanım türü, diğer insanları izleme, ne yaptıklarını gözetleme, takip etme olarak tarif edilmiştir. Katılımcılar, pek çok farklı izleme şekline bahsetmiştir. Bunlar, diğer insanları gizlice takip etme, çocuklarını gizlice takip etme, diğer insanların haberi olmadan onları/hayatlarını izleme ve diğer insanların ne yaptıkları hakkında ve onlara ayak uydurmak geri kalmamak için bilgi sahibi olma isteği olarak ifade edilebilir. (Whiting and Williams, 2013)

Sosyal medya bireylere öz-sunum yapmaya ve geri bildirim almaya uygun bir ortam sunar. Sosyal medya sitelerinde oluşturulan profiller, bireylerin kendilerini sunmanın/teşhir etmenin bir yoludur. Bu kendini açma hali, bireylere diğerlerinin kendilerini nasıl görmesini istiyorsa kişiliğini o şekilde açmasının/göstermesinin bir yoludur da aynı zamanda. (Pempek et. al, 2009'dan akt. Sponcil and Gitimu, 2013) Sosyal medya siteleri bireyi kendi sosyalleşme sürecinde aktif rol alma ve öz-kimliğini inşa etmesi konusunda güçlendirir. (Urista et. al, 2009'dan akt. Sponcil and Gitimu, 2013)

Musa ve arkadaşları (2015), sosyal medyanın bireylere ana akım medyada bulunmayan kullanım şekilleri ve ana akım medya aracılığıyla doyuma ulaştırılması mümkün olmayan ihtiyaçlarını en yüksek düzeyde karşılayacakları, amaçlarını gerçekleştirecekleri için bir platform sunduğunu ifade etmişlerdir.

Sosyal medya kullanım motivasyonları ve doyumlarıyla ilgili detaylı bilgi spesifik sosyal ağ siteleriyle birlikte alt başlıklarda incelenecektir.

2.4.2.1. Anlık Mesajlaşma (IM / Instant Message)

Bireylerin en sık kullandığı internet temelli iletişim şekillerinden biri de anlık mesajlaşma (IM)'dir. Günümüzde akıllı telefonlara yüklenebilen anlık mesajlaşma uygulamalarının kökeni 1980'lerde bir bilgisayar programcısı tarafından geliştirilen bilgisayar temelli sisteme dayanmaktadır. Anlık mesajlaşma program ve uygulamalarıyla bireyler birbirleriyle mesajlaşmanın yanında resim ve ses dosyaları, bağlantı paylaşma ve grup şeklinde iletişim de kurabilmektedir. Anlık mesajlaşma uygulamaları bireylere bilgisayardaki anlık mesajlaşma programlarından farklı olarak gerçek zamanlı mesajlaşma, neredeyse telefonda yapılan konuşmaya benzer kısa bir zaman aralığında karşılıklı yazılı etkileşime olanak tanımaktadır. Amerika'da yapılan bir araştırmaya göre (Shiu and Lenhart, 2004) internet kullanıcılarının %42'si anlık mesajlaşma olanağını kullandığını belirtmiştir. Anlık mesajlaşma seçeneklerinin akıllı telefonlar sayesinde herhangi bir zaman ve herhangi bir yerde ulaşılabilir hale gelmesi ve telefon konuşmasından farklı olarak mesajlaşmada bireye diğerini cevaplama süresinde esneklik sunmasıyla bireyler iş yerinde çalışırken, gündelik işlerini yürütürken ya da öğrenciler sınıfta ders dinlerken eş zamanlı olarak anlık mesajlaşma uygulamalarını kullanabilmekte ve diğerleriyle iletişimi sürdürebilmektedir. (Gülner ve Balcı, 2008; Elder, 2013'den akt. Jesse, 2015; Jesse, 2015) WhatsApp, Facebook Messenger vb. anlık mesajlaşma platformlarına örnek verilebilir.

Anlık mesajlaşma kullanıcılarının yaklaşık %30'luk dilimini 18-29 yaş aralığındaki bireyler diğer bir deyişle üniversite çağındaki kişiler oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinin %80'i sınıftayken en az bir kez mesajlaştığını kabul etmiştir. (Flanagin, 2005'ten akt. Gülner ve Balcı, 2008; Jesse, 2013'ten akt. Jesse, 2015)

Zhao (2004), anlık mesajlaşmanın temel olarak, sosyal iletişim ve eğlenme amaçlı kullanıldığını ve esasen eğlenmek ve topluluğun inşası üzerine odaklandığını ifade etmiştir. Flanagin (2015) ise üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada, anlık mesajlaşma kullanma motivasyonlarını dört grupta toplamıştır:

sosyal eğlence, sosyallikten sağlanan doyumlar, sosyal yararlılık, görevlerin/sorumlulukların üstesinden gelme. (Flanagin, 2015 akt. Balcı ve Gülnar, 2008; Zhao, 2004'den akt. Balcı ve Gülnar, 2008)

Ayrıca, mesaj almanın, bireylerin öz değer ve aidiyet duygusunu olumlu yönde etkilediği ifade edilmiştir. (Walsh, White and Young, 2010'dan akt. Groarke, 2014)

Yakın zamanda WhatsApp ve diğer anlık mesajlaşma uygulamaları üzerine yapılan bir çalışma, bu uygulamaların bireylere arkadaşlarıyla iletişiminin daha yakın/içten ve özel bir yolunu sunduğunu ve ilişkisellelikle ilgili temel ihtiyaçları daha iyi doyuma ulaştırdığını belirtmiştir. (Joinson, 2008'den akt. Karapanos et.al, 2015)

2.4.2.2. Facebook

Facebook, kullanıcılarına tek platformda pek çok olanak sunan bir sosyal ağ sitesidir. Facebook, açık ya da dışarı –arkadaş listesine dahil olmayan kişiler-kapalı profil oluşturmaya izin veren, kullanıcıların içerik üretebildiği, fotoğraflarını, güncel haber, yaşamlarındaki gelişmeleri arkadaşlarıyla ya da tüm dünyaya açık şekilde paylaşabildiği, diğer kullanıcıların gönderilerine yorum yapabildiği ve ifade bırakabildiği, müzik dinlemekten, oyun oynamaya, iş yaşamıyla ilgili pek çok bilgiyi bulabildiği ya da paylaşabildiği vb. web temelli bir platformdur.

Facebook'tan sağlanan doyumları anlamak için son dönemde yapılan çalışmalar K&D kuramını Facebook'a başarıyla uygulamışlardır. Yapılan çalışmalar, kullanıcıların Facebook'tan sağladığı faydaları şöyle ifade etmiştir: Yeni bağlantılar edinmek (Raacke and Bonds-Raacke, 2008), ilişkisellik ve sosyal etkileşim gibi sosyal ihtiyaçlarını karşılamak (Dunne at.al, 2010'dan akt. Karapanos, Teixeira and Gouveia, 2015), haz ihtiyacı, gerçeklerden kaçma ve sıkıntıyı hafifletmek. (Dunne et al., 2010'den akt. Karapanos et. al, 2015)

Bazı çalışmalar, bireylerin Facebook'ta ideal imgelerinin canlandırılması yoluyla benlik saygısını doyuma ulaştırabileceğini ileri sürmüştür. (Dunne et al.,2010'den akt. Karapanos et.al, 2015; Urista et al., 2009'den akt. Karapanos, 2015) Ellison ve arkadaşları, yaptıkları çalışmada Facebook kullanımının, psikolojik refahın önlemleriyle etkileşim içinde olduğunu buldular ve düşük benlik saygısı ve düşük yaşam doyumu yaşayan kullanıcılar için daha fazla fayda sağlayabileceğini ifade ettiler. (Ellison, Steinfield and Lampe, 2017) Diğer bir çalışma uyumlu olarak, yüz yüze etkileşimden kaçınan öğrencilerin Facebook'ta vakit geçirdiğini ve Facebook'ta olmanın bazı kullanıcılar için iyi olma halini yarattığını belirtmiştir. (Sheldon and Honeycutt, 2008'den akt. Akbuğa, 2014)

Pempek ve arkadaşları (2009) yaptığı diğer bir çalışmada, pek çok yetişkinin sosyal medya sitelerini daha popüler hissetmek için kullandığını ve beğenilen/ hayran olunan gibi görünmek içinse Facebook sayfalarına mümkün olduğunca çok sayıda kişisel arkadaş eklediklerini ifade etmiştir. Genç yetişkinler Facebook'ta ortalama 358 arkadaşı olduğunu bildirmiştir. (Pempek et. al, 2009'dan akt. Sponcil and Gitimu, 2013)

Quan-Haase ve Young (2010) yaptıkları çalışmada, Facebook ve anlık mesajlaşmayı kullanıcıların sağladıkları farklı doyumlara göre birbiriyle kıyaslamıştır. Araştırmacılar, her iki medya türü için de benzer doyum profilleri olduğunu ve benzer iletişim, sosyalleşme ve haz/dürtü ihtiyaçlarını karşıladığını ifade etmişlerdir. Bunun yanında, Facebook ve anlık mesajlaşma arasındaki temel ayrımın kullanım şekilleriyle alakalı olduğunu da eklemiştir. Anlık mesajlaşma, sadece kendi kullanıcıları arasında bir etkileşimi olanaklı kılarken, Facebook bilginin/içeriğin birden çok kişiye, hedef kişi belirlemeksizin tüm ağa yayınlanmasına izin verir. (Quan-Haase and Young, 2010'dan akt. Karapanos et. al, 2015)

2.4.2.3. Twitter

Twitter, çevrimiçi sosyal ağ ve mikro-blog servisi olarak tanımlanabilir. (Appiah, 2016) Twitter'ın temel karakteri, kullanıcılara sınırlı karakter sayısı ile düşünce, görüş, öneri, eleştiri ya da bireysel konularla ilgili gelişmeleri takipçi listesiyle paylaşabilmeye olanak sağlamasıdır. Twitter, güncel olaylar, politik haberler ve durumları takip etmek için oldukça etkilidir. Diğer bir özellik, Twitter'da sıkça kullanılan *#hashtag* yani etiketleme, dünyanın dört bir yanından insanların belli konular ve amaçlar doğrultusunda bir araya gelmesine yani amaçlar doğrultusunda ulusal ya da küresel örgütlenmeye hizmet etmektedir. Kullanıcılar, diğer kullanıcıların tweetlerini beğendiklerini, içeriği desteklediklerini ya da aynı fikri paylaştıklarını ifade etmek için *retweet* yaparak, kendi profillerinde görünmesini sağlarlar. Facebook'ta daha daha çok gerçek isimler kullanılarak hesap oluşturulurken, Twitter'da *nickname* yani takma ad kullanmak daha yaygındır.

Twitter kullanım motivasyonları, yeni medya ve diğer sosyal ağ sitelerinden farklı bir karakter çizmektedir. Liu ve arkadaşları (2010) yaptıkları çalışmada, Twitter'ın bilgi aramak ve bilgi paylaşmak üzerine inşa edilmiş bir platform olduğundan, kullanıcı doyumlarını açıklamada sosyal etkileşimle ilgili motivasyonların daha az anlamlı olduğu gözükmektedir. Yapılan çalışmada, kullanıcıların Twitter kullanımını devam ettiren dört faktör bulunmuştur. 1.Kendini belgeleme (self-documentation), 2.bilgi paylaşma (information sharing), 3.medya aracının/ortamın cazibesi (medium appeal) ve 4.elverişlilik/uygunluk (convenience). Medya aracının cazibesi, kullanıcının bulunduğu zaman dilimi ve lokasyondan bağımsız olarak her zaman ve her yerden Twitter'a erişim ifade etmektedir. Johnson (2014) ise Twitter kullanımı için Sosyal ve Enformasyonel olmak üzere iki motivasyon tanımlamıştır. Sosyal motivasyonlardan bazıları: eğlenmek, rahatlamak, vakit geçirmek, aile ve arkadaşlarla iletişim kurmak, kendini özgürce ifade edebilmek, aynı anda pek çok kişiyle iletişim kurabilmek. İlginç bir şekilde, diğer sosyal medyadan sağlanan doyumlardan farklı olarak, sosyal motivasyonlar Twitter kullanımıyla anlamı bir ilişki göstermemiştir. Enformasyonel motivasyonlar ile Twitter

kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Enformasyonel motivasyonlar: bilgi almak, öneri/fikir almak ya da vermek, ilginç şeyler öğrenmek, diğer insanlarla bilgi paylaşmak ve yeni insanlarla tanışmak. Bu son motivasyon, enformasyonel motivasyondan çok sosyal motivasyona dahil gibi görünse de, Twitter'ın karakteristik özelliğinden dolayı yeni biriyle tanışmak, diğer bir ifadeyle, diğer bir kullanıcıyı takip etmek o kullanıcıyı takip eden birey için yeni bir bilgi kaynağı haline getirmektedir. (Johnson, 2009)

Ballard (2011) ise, Twitter kullanıcılarının, Twitter'ın pasif işlevlerinden çok, ilişkisel devamlılık ve eğlence açısından Twitter'ın aktif işlevlerinden daha fazla doyum elde ettiklerini ifade eder.

2.4.2.4. Instagram

Instagram, temelde fotoğraf paylaşımına imkan veren bir sosyal ağ sitesidir. Güncelde, bireyler kısa video paylaşımı da yapabilmektedir. Kullanıcılar, fotoğraflarına Instagram'ın kendi içinde bulunan özel filtreleri uygulayarak yükleyebilmektedir.

Instagram, kullanıcının dünyasına açılan bir pencere gibidir. Kullanıcının günlük aktiviteleriyle ilgili paylaşımları, kendi gözünden yansıttığı kareleri takipçileriyle paylaşmaktadır. (Ganda, 2014) Kullanıcılar, arkadaşları ve takipçileriyle kendi bakış açısından bireylerin Instagram'da faydalandıkları en önemli özellik, fotoğraf yükleyebilmenin yanında fotoğrafları beğenebilmesi (*like*), kendi ve diğer kullanıcıların fotoğraflarına yorum bırakabilmeye olanak sağlamasıdır. (Ganda,2014; Oloo, 2013)

Ekim 2013 itibari ile Instagram uygulaması kullanıcı sayısı 150 milyona ulaşmıştır. (Digital Marketing Ramblings 2014'den akt. Ganda, 2014) Instagram'daki kullanıcı sayısının giderek artması, insanların fotoğraf paylaşma motivasyonlarının ne olduğu konusuna önem kazandırmaktadır. Lee ve arkadaşları (2015), kullanıcıların Instagram'da fotoğraf paylaşmayla ilgili motivasyonları şöyle belirtmiştir: bilgilendiricilik (informativeness), toplum desteği (community support), prestij arama (status-seeking), özsunum. Aynı

çalışmada, kullanıcıların yaşı, takipçi ve takip ettikleri kişi sayısının da kullanıcıların Instagram'dan sağladıkları doyumla alakalı olduğunu ifade etmişlerdir.

2.5. PROBLEMLİ CEP TELEFONU KULLANIMI

Katz ve Aakhus (2002) insanların kişisel iletişim araçlarına karşı evrensel bir yönelim/uyum içinde olduğunu ve altta yatan motivasyonun ise insanların sürekli irtibat/iletişim halinde kalmak için duydukları istek/arzu olduğunu ifade etmişlerdir. (Katz and Aakhus, 2002'den akt. Campbell and Park, 2008) İletişimde kalmanın insan için önemi göz önüne alındığında taşınabilir telsiz telefonların yaşamımıza girmesinin de ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir. Taşınabilir ilk telefondan bu yana teknolojinin katettiği yolla birlikte bireylerin teknolojiyi kullanım motivasyonları da paralel olarak değişmiştir. Günümüzde akıllı telefonlar, arama ve mesaj atmanın yanında - çalışmanın başlarında değinildiği üzere- çok sayıda ve kayda değer yenilikler kazanmıştır. İletişim araçları ve sosyal medyadan sağlanan doyumların problemleri telefon kullanımı üzerinde etkili olup olmadığı önem kazanmıştır.

Yapılan bir çalışmada, akıllı telefon kullanıcılarının %89.6'sının problemleri telefon kullanımı davranışı sergilediği saptanmıştır. (Shin and Dey 2013) Akıllı telefonlara yüklenebilen uygulamalar bireylere çok geniş yeni olanaklar sunmuştur. Bireyler neredeyse ihtiyaç duydukları her şey için kullanabilecekleri bir uygulama bulabilmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda, çeşitli sayıda uygulama kullanımının ve bağlantılı olarak kullanımdan sağlanan doyumların, kompulsif akıllı telefonu kullanımını etkilediğini ifade etmiştir. (bkz. Park and Lee, 2011'den akt.Foerster et.al,2015; bkz. Salehan and Negahban 2013'den akt. Foerster et. al, 2015) Aynı şekilde, Kim (2016) bireylerin negatif duygulardan uzaklaşmaya motive olduğunda akıllı telefonun birden çok özelliğinden yararlanma eğiliminde olduğundan söz eder. Ayrıca problemleri cep telefonu kullanımının yalnızlıkla da bağlantılı olduğu güncel çalışmalarda yer almıştır. Kim (2016),yalnızlığın giderek arttığı günümüzde

bireylerin yalnızlıklarını gidermek için akıllı telefonlarına güvendiklerini ifade etmiştir.

Vincent (2006)'in yaptığı çalışma telefon kullanımı, sağladığı doyumlar ve bireylerin cep telefonlarıyla kurduğu ilişki hakkında kayda değer veriler içermektedir. Çalışmada, cep telefonlarını sürekli bağlantıda kalmak için bir araç olarak kullanıldığını; bireylerin yakın çevresi, arkadaşları ve ailesiyle iletişimde kalmasını sağlayan bir kanal olarak duygusal bağlanmada ve sosyal bağları sürdürme ihtiyacını tatmin etmede nasıl rol oynadığı tartışılmıştır.

Cep telefonlarına anlam yüklemek, cep telefonunu asıl kullanım amacından uzaklaştırabilmektedir. Bazı bireyler artık kullanmadığı telefonları dahi bir başkasına kullanması için verememektedir. Vincent, elde ettiği verilere dayanarak bireylerin sevdiği kişilerden aldıkları mesajlar/telefon çağrıları ile ilgili duygusal bir tutum içinde olduğunu ve bazen de cep telefonlarına bağımlı hale geldiğini ifade etmiştir. Çalışmaya katılan bireylerin bir kısmı gün içinde eşleri ve arkadaşları nasıl temas halinde kaldıklarıyla ilgili bilgiler vermiştir. Bir katılımcı kendi yaşamından şöyle bir anekdot paylaşmıştır: “Eski telefonlarını erkek kardeşine vereceği konusunda anlaşmıştık. Sonra bunu yapmadığını fark ettim, hepsini yastığının altında tutuyordu. Erkek arkadaşına bu telefonlardan attığı mesajlar, yaptığı telefon konuşmaları onun için çok değerliydi. Erkek kardeşinin bu telefonları kullandığını düşünmeye tahammül edemiyordu.” Vincent, cep telefonlarının gündelik hayattaki çoklu rolü, tartışmaların karmaşıklığını arttırsa da, işlevsel amaçların altında yatanın bu sürekli ve artan duygusal bağımlılık olduğunu ileri sürer. (Vincent, 2006) Bireylerin yakınları ve sevdikleriyle iletişim kurmada ve duygusal ihtiyaçların doyuma ulaştırmada aracılık eden cep telefonlarının, bu bağlamda, bireyler için sade bir iletişim aracından fazlasını ifade ettiği söylenebilir.

Yapılan bazı çalışmalar, bireyin fiziksel bir ortamda çevresindeki insanlarla etkileşim halindeyken, cep telefonlarına gelen aramaya öncelik tanıdığını ve gelen aramaya cevap verme zorunluluğu hissettiğini ifade eder. Bireyler aynı anda hem fiziksel ortamda etkileşimde olduğu hem de iletişim araçlarına gelen aramalara, diğer bir ifadeyle, telefonun diğer ucundaki kişilere

karşı mecburiyet hissetmektedir. Ne var ki, diğerleriyle aynı fiziksel ortamı paylaşırken dahi cep telefonu ile arayan kişinin bireyin üzerindeki hegemonyası söz konusudur. (Hooper, 1992; Humphreys, 2003; Bergvik, 2004'ten akt. Banjo et.al, 2008)

Akıllı telefonlar yayılmaya başladıktan sonra, telefonun problemi kullanımıyla diğer cihazların problemlili kullanımı arasındaki sınır bulanıklaşmaya başlamıştır. Akıllı telefonlarından internete erişimin mümkün olması, diğer anlamıyla bireylerin bilgisayarda yapabileceklerinin çok büyük bir çoğunluğunu akıllı telefonlarında yapabildikleri anlamına gelmektedir. Bu sebeple, akıllı telefon çeşitli teknolojik bağımlılıkların bir kombinasyonu olabilir. İnternet bağımlılığı ya da online oyun bağımlılığı gibi. (Foerster, Roser, Schoeni and Rööslı, 2015)

Akıllı telefonlar aracılığıyla internet erişiminin sağlanması, akıllı telefonlarda bireylerin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını doyuma ulaştıracakları pek çok platform gelişmiştir. Peterson (2011), akıllı telefon uygulamalarının sosyal medya sitelerine erişim sağlamanın pratik bir yolu olduğunu ve akıllı telefon kullanıcılarının %97'sinin sosyal ağ kurma amaçları için akıllı telefon uygulamalarını kullandığını bildirmiştir. (Peterson 2011'den akt. Jesse, 2015) Hoştut (2010), Türk öğrencilerin cep telefonu kullanımındaki en birincil ve önemli motivasyonun *ilişki kurmak* olduğunu vurgulamıştır. Türk öğrencilerin cep telefonunun kullanımında telefonun sağladığı yeni teknolojik özellikler ve fırsatlardan ziyade sosyal ve psikolojik motivasyonlara sahip olma eğiliminde olduğunu ifade etmiştir.

Görüldüğü üzere, teknoloji geliştikçe cep telefonunun problemlili kullanımının nedenleri saptamak daha çok sayıda bilimsel çalışmayı gerektirmektedir. Akıllı telefonların yaşamlarımıza girmesiyle problemlili cep telefonu kullanımında, iletişim ihtiyacı tek belirleyici olmadığından, bireylerin telefonları aracılığıyla eriştikleri sosyal medya sitelerinden sağladıkları doyumların göz önüne alınması, aşırı iletişim ve sosyal etkileşime ve psikolojik sebeplerden dolayı yüz yüze iletişimden kaçınmak için cep telefonu kullanımına vb. duyulan ihtiyacın altında yatan psikolojik ve sosyal motivasyonların/

nedenlerin araştırılması önem kazanmaktadır. Akıllı telefonlardan erişilebilen sosyal medya uygulamaları, yaşam doyum düzeyi, gelişmeleri kaçırma korkusu, bağlanma stilleri gibi faktörlerin problemlili cep telefonu kullanımı üzerinde etkisi olup olmadığı bu araştırmanın cevaplamaya çalıştığı sorulardan biridir.

2.6. GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU (GKK)

Teknolojinin gelişmesi ve yeni medya türlerinin ortaya çıkması izleyicilere doyum sağlayacakları daha geniş bir kaynak seçimi ve bilgi kanalı sunar. (Ruggiero, 2000) Papacharissi (2008) medya tüketimine ilişkin güdüler, özellikler ve davranışların birey ve gruplara göre çeşitlilik gösterebileceğini ifade etmiştir.

Sosyal medya siteleri, bireyin yaşamından kesitleri, gelişmeleri ve/veya gün içinde yaptığı, deneyimlediği yeni şeyleri arkadaşları ve takipçileriyle paylaştığı bir platform olarak hizmet etmektedir. Sosyal ağ siteleri aracılığıyla bireyler, -yüz yüze iletişimde olduğu gibi- kendini diğer kullanıcılara tanıtabilmekte ve bu şekilde diğer kişilerle/kullanıcılarla iletişime geçme ve sürdürme davranışları göstermektedir. Kullanıcılar aynı zamanda diğer kullanıcılara göre izleyici statüsündedir ve diğer kullanıcıların gelişmelerinden an be an haberdar olabilmektedir.

Przybylski (2013)' göre, gelişmeleri kaçırma korkusu (GKK), bireyin diğerlerinin ne yaptığı, aktiviteleri, ilginç tecrübeleri hakkında bilgi sahibi olmadığında hissettiği korkuyu ifade etmektedir. Przybylski, bireylerin diğerleriyle sosyal medya ve dış dünyada bağlantıları koptuğunda, bu durumun bireyler de asabiyet ve korkuya neden olduğunu da eklemiştir. (Przybylski,2013'den akt. Liftiah, Dahriyanto and Tresnawati, 2016) Steinfield (2013), GKK'nın bireyin gerçek hayatta iletişim eksikliği ve yaşlılarıyla ilişkilerinin sağlam olmadığı durumlarda meydana geldiğini, böyle bir durumda bireyin kendini diğerleriyle farklı yollardan bağlantılı olmanın yollarını denediğini belirtmiştir. Profilde yer alan bilgiler, paylaşılan içerikler, güncellenen gelişmeler vb. (Steinfield, 2013'den akt. Liftiah et.al, 2016)

GKK'sı daha fazla olan bireylerin sosyal medya, e-mail ve diğer uygulamaları kullanma eğiliminde olduğu da kaynaklarda geçmektedir. (JWT Intelligence, 2001'den akt. Liftiah et.al, 2016)

2.7. BAĞLANMA KURAMI

Bağlanma kuramı, John Bowlby ve Mary Ainsworth'un ortaya koydukları ortak bir çalışmadır. Bowlby ve Ainsworth'un çalışmaları erken dönem sosyal bağların nasıl geliştiği üzerine yoğunlaşmıştır. Bağlanma teorisi, çocukluk dönemindeki ilişkilerin, bireylerin yetişkinlik dönemindeki yakın ilişkilerini şekillendirmedeki rolü üzerinde vurgu yapar. Yaşamın bir parçası haline gelen bireysel iletişim araçlarıyla olan bağımızın bağlanma stillerimizle paralellik gösterip göstermediği çalışmanın üzerinde durduğu diğer bir sorudur. Daha açık bir ifadeyle, cep telefonlarımızdan ayrı kalmamız gerektiğinde / mecbur kalındığında ya da yeni bir bildirim olup olmadığını kontrol edemediğimiz durumlarda, çocukken annemizden ayrı kaldığımızda ortaya çıkan duyguların benzeri yaşantıların ortaya çıkıp çıkmadığı sorusu üzerinde durulmaktadır ve bu sebeple de bağlanma teorisi çalışmaya dâhil edilmiştir.

Bağlanma, bireyin psiko-sosyal gelişiminde ve yetişkinlik dönemindeki yakın ilişkilerini şekillendirmede önemli rol oynayan, yavru ve bakım veren⁶ arasında ilk yılın ikinci yarısında oluşmaya başlayan kuvvetli bir bağıdır. Bebeğin hayatta kalma içgüdüleriyle bakım verene vermiş olduğu bir yanıt olarak evrilmiş bu duygusal bağı açıklamada etolojik teori yaygın biçimde kabul edilmektedir. (Berk, 2007) Etolojik teori, hayvan yavrularının yaşamda kalma ile ilgili becerilerini geliştirme ve sisteme adapte olabilme sürecini açıklar. (bkz. Bowlby, 1969) John Bowlby, bu fikri yavru- bakım veren arasında oluşan bağa uygulayan ilk kişidir. Bowlby, tıpkı diğer hayvanlar türlerinin yavrularında görüldüğü gibi, insan yavrusunun da içgüdüsel olarak ebeveynlerini kendi yakınlarında tutarak tehlikelerden korunmak ve çevreyi keşfetmek için destek

---

⁶ Bağlanma literatüründe anne yerine büyüten-bakım veren anlamında "caregiver" kavramı kullanılır. Bu çalışmada anne yerinde "bakımveren" kullanılacaktır.

almak üzere doğuştan sahip olduğu birtakım davranışlara işaret eder. (Waters and Cummings, 2000'den akt. Berk, 2007; Sümer ve Güngör, 1999) Bowlby ve Ainsworth, insan yavrusunun doğuştan genetikle belirlenmiş ebeveynlerin/yetişkinlerin yakınlığını arama davranışları gösterme eğilimi olduğunu ileri sürmüştür. Bakımverenlerin de yavruların davranışlarını tamamlayan davranışlarla cevap vermeye yatkın oldukları varsayılmaktadır. (Ainsworth, Blehar, Waters and Wall, 1978)

2.7.1. Bağlanma Stilleri

Bowlby, bağlanma biçimlerinin çocuğun kendisi ve dünya hakkındaki inançları tarafından geliştirildiğini; bu olumlu/olumsuz inançların kombinasyonlarının çeşitli bağlanma stillerini oluşturduğunu ve “bağlanma tarzı”nda görülen bireysel farklılıkların, önceki yakın ilişkilerdeki deneyimlerden, çocuk ve bakımveren arasındaki bağlanma ilişkilerinden başlayarak ortaya çıktığını öne sürdü. (Sherrell, 2014; Nofle and Shaver,2005) Bowlby (1973), bağlanma figürünün erişilebilir olmasının dışında, yanıt verebilme olasılığı en az iki değişkenin ortaya çıkabileceği yönünde güven duyduğunu belirtmiş ve bağlanma olgusunun temelinde gelişen zihinsel modelleri iki ana boyutta açıklar:

- a) “Bağlanma figürünün genel olarak destek ve koruma çağrılarına cevap veren bir kişi olarak değerlendirilip değerlendirilmediği;
- b) Kişinin kendisini başkaları ve özellikle bağlanma figürü tarafından yardıma layık birisi olarak görülüp görülmediği.” (Bowlby,1973)

Bowlby (1973), mantıksal olarak bu değişkenlerin birbirinden bağımsız olduğunu fakat patrikte iç içe geçen bir yapı gösterdiğini ifade eder. “Sonuç olarak, bağlanma figürü modeli ile benlik modeli tamamlayıcı ve karşılıklı olarak birbirini onaylayıcı bir şekilde gelişebilmektedir.” (Bowby, 1973)

Bağlanma sisteminde bakımverenle yakınlığı koruma en temel hedef olduğundan; Bowlby, bakımverenin ulaşılabilirliği tehlikeye düştüğünde, bağlanma sistemi etkinleştiğini, çocukla bakımveren tekrar bir araya geldiğinde, bakımveren ne kadar erken dönmüşse ve çocuğa verdiği tepkinin niteliği ne kadar kaliteliyse ilişkinin tekrar onarılmasının mümkün olduğunu ve hissedilen güvenlik duygusunun tekrar sağlanabileceğini ifade etmiştir. (Bowlby 1969, 1973, 1979, 1980'den akt. Sümer ve Güngör, 1999) Ainsworth ise yaptığı çalışmalarla kuramı daha da ileri taşımış ve Bowlby'nin kuramının temel sayıltılarına dayanarak yaptıkları deneyde⁷ çocuklar yabancı ortamda anneleri yanındayken ortamı keşfetmekte sorun yaşamazken, deney gereği anneleri kısa bir süreliğine odadan ayrılan çocukların anneleri odaya döndükten sonra yaşadıkları ayrılığa verdikleri cevaplar gözlemlemiştir. Bu gözlemlerin sonucunda, Ainsworth, güvenli ve güvensiz bağlanma modellerini tanımlamıştır. (Berk, 2007) Bunlar; güvenli bağlanma, kaygılı karasız ya da kaygılı dirençli ve kaçınan olmak üzere üç tipik stilde gruplandırılmışlardır. (Sümer ve Güngör, 1999)

2.7.2. Yetişkin Bağlanma Stilleri

Başlangıçta bağlanma kuramı bebek-bakımveren etkileşimlerine odaklanmış olsa da, sonraki yıllarda ilişki bilimleri ve davranışları tüm yaşam boyunca açıklamada verimli bir temel olmuştur. (Rom and Alfasi, 2014)

Bağlanma kuramı yetişkin dönem bağlanma sistemine uygulanmış, zamanla alanda yeni çalışmalar yapılmış ve kuram sınıma başlanmıştır. Hazan ve Shaver (1987) yetişkin bağlanma sistemi üzerine yapılan ilk araştırmalarda; bağlanma sisteminin yetişkinlere de uygulanabileceğini gösteren deneysel olarak ispatlanmış kayda değer bir çalışma sunmuşlardır. (Hazan and Shaver, 1987'den akt. Rom and Alfasi, 2014)

Bağlanma sisteminin, çocukluk döneminin sona ermesiyle yok olmadığı, bireyin tüm yaşam süresi boyunca aktif kaldığı, yetişkinlerin tehdit altında veya

---

⁷ Orijinal dilinde "Strange Situation" olarak adlandırılan deney. bkz. "Development Through the Lifespan", Chapter 6, Laura E. Berk

sıkıntılı olduğunda; yakınlık ve destek arama eğilimleri gösterdiği durumlarda bağlanma sistemi tekrar aktifleştirdiği ifade edilmiştir. (Hazan and Zeifman'dan akt. Sherrell, 2014) Hazan ve Shaver (1987), Ainsworth'un üç kategorili bebeklerin bakımverene bağlanma tipolojisi paralelinde bir yaklaşım benimseyerek yetişkin bağlanma biçimlerini üç kategorili bir tipolojiyle – güvenli, kaçınmacı ve kaygılı – tanımlamış olsa da, çağdaş araştırmalar bu tipolojinin aslında yetişkin bağlantı biçimlerinin iki bileşenli bir boyutlu modelini yansıttığı sonucuna varmıştır. (Ainsworth, Blehar, Waters and Wall, 1978'den akt. Rom and Alfasi, 2014; Blehar, Waters and Wall, 1978'den akt. Nettle and Shaver, 2005) Hazan, Shaver ve Bradshaw romantik ilişkilerde bireyin partnerine duyduğu sevginin; cinsellik, bakımverme, bağlanma gibi kavramları içerdiğinden bağlanma sisteminin erken yaşlardaki bağlanma sisteminden farklı olduğunun da altını çizmişlerdir. (Hazan, Shaver ve Bradshaw 1988'den akt. Sümer ve Güngör, 1999)

İlerleyen dönemlerde yetişkin bağlanma kuramı ve araştırmaları büyük ölçüde gelişim gösterdi ve yetişkinlerin duygularını, bilişini ve davranışlarını açıklamak için uygun bir hale geldi. (Rom and Alfasi, 2014)

Bartholomew (1990), yetişkin bağlanma biçimlerini önceki çalışmaların aksine dört farklı biçimde tanımladı. Bowlby'nin zihinsel modelleri kavramını yeniden tanımlamıştır; benlik modeli Bartholomew (1990), görüşme tekniğini kullanarak yaptığı çalışmalarda, kaçınan/kaçınmacı bağlanma stiline sahip yetişkinlerin kendi içinde farklı bağlanma stilleri gösterdiğini belirtmiştir. Bartholomew ve Horowitz, Hazan ve Shaver'ın üçlü bağlanma modelinden farklı olarak iki tür kaçınan/kaçınmacı bağlanma stili öne sürmüştür. Korkulu (*fearful-avoidant*) ve kayıtsız (*dismissive avoidant*) stiller. (Sherrell, 2014) Bartholomew (1990), dördü bağlanma sistemini şu şekilde şematize etmiş ve yetişkin bağlanma stillerini açıklamıştır:

		BENLİK MODELİ (Bağımlılık)	
		Olumlu (Düşük)	Olumsuz (Düksek)
Olumlu (Düşük) BAŞKALARI MODELİ (Kaçınma) Olumsuz (Yüksek)	GÜVENLİ	Yakınlık kurma konusunda rahat ve özerk	SAPLANTILI İlişkilere takıntılı
	KAYITSIZ	Yakınlığa karşı kayıtsız ve karşıt-bağımlı	KORKULU Yakınlıktan korkan ve sosyal açıdan kaçınan

Şekil 4 . Dörtlü Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Horowitz, 1991’den uyarılama Sümer ve Güngör, 1999)

Güvenli Bağlanma Stili: Sıcak ve duyarlı ebeveynlerle⁸ büyüyen bireylerin pozitif bir benlik ve başkaları modeli geliştirmesi ve sonucu olarak kişilerarası ilişkilerinde ciddi problemler yaşamayan, güvenli ve tatmin edici ilişkilere sahip olması beklenmektedir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, yüksek özgüven sergiledikleri ifade edilmiştir. (Bartholomew, 1990)

Saplantılı Bağlanma Stili: Tutarsız ve duyarsız bir ebeveynlikle yetişen çocuklar –özellikle bir yandan bakımverenden adanmışlık mesajları da alıyorsa– saplantılı bağlanma biçimini geliştirebilir. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, kendilerini sevilmeye layık olmayan ve değersizlik duygularıyla değerlendirirken, başkalarına dair olumlu bir model çizer. Şekilde de görüleceği üzere, saplantılı bağlanma, olumsuz benlik modeliyle olumlu başkaları modeli olarak özetlenebilir. Saplantılı, son derece bağımlı olan bu bağlanma biçimi, derinleşmiş/kökleşmiş bir değersizlik hissi ve diğerlerinin onayına almaya yönelik aşırı derecede bir istek duyma olarak karakterize olmuştur. (Bartholomew, 1990)

Modelin altta bulunan iki hücresi, reddedici ve psikolojik olarak ulaşılamayan bağlanma figürü hikayelerinden kaynaklanan iki tür yetişkin kaçınma biçimini temsil eder. Korkulu Bağlanma ve Kayıtsız Bağlanma.

⁸ Önceden belirtildiği üzere, “ebeveynlik” kelimesi direkt olarak çocuğun ebeveynlerini ifade etmez. Bakımveren her kimse (ebeveyn ya da başka biri) o kimsenin bakım verme biçimini ifade etmektedir.

Korkulu (Kaçınan) Bağlanma: Kendilik ve başkaları modellerinin etkileşimli olarak inşa edildiği düşüncesiyle tutarlı olarak, reddedilen çocuklar, başkalarının da dikkatsiz/umursamaz ve ulaşamaz, hatta kendilerinin de seviemez olduğu sonucuna varmaya eğilimlidirler. Bu bağlanma stili, olumsuz benlik ve olumsuz başkaları modeli olarak özetlenebilir. Kaçınmacı çocuklar gibi, korkulu bağlanma stiline sahip yetişkin bireyler de hayal kırıklığına uğramış bağlanma ihtiyaçlarını tecrübe eder; yakınlık ve sosyal iletişimde bulunmayı arzular fakat kişilerarası güvensizlik ve reddedilme korkusu yaşarlar. Sosyal onaya aşırı hassasiyet ile karakterize olmuş öznel sıkıntı ve bozulmuş sosyal ilişkiler olarak betimlenebilir.

Kayıtsız (Kaçınan) Bağlanma: Kayıtsız bağlanma, bağlanma ihtiyaçları reddedildiğinde / yadsındığında diğer bağlanma stillerinden daha karmaşık bir strateji ile karakterize olmuştur, Bowlby'nin deyiimiyle bağlanma sistemi devre dışı bırakılmıştır. Olumsuz başkaları ve olumlu benlik modeli ile ifade edilebilir. Bağlanma figürünün reddiyle yüzleştğinde olumlu öz-imagını sürdürmek için kendini başkalarından uzakta tutar ve kendine tamamen yetebilen bir kendilik modeli geliştirir. Böylece, bağlanma sistemini tekrar aktif hale getirebilecek olumsuz duygulara karşı incinmez/dayanıklı bir hale gelir. Kayıtsız bağlanma stiline sahip olan bireyler, pasif bir biçimde yakın ilişkilerden kaçınırlar; bağımsızlığa daha çok değer verirler ve ilişkilerin nispeten de olsa önemsiz olduğunu iddia ederler. (Bartolomew, 1990)

2.8. YAŞAM DOYUMU

Yaşam doyumunun pek çok tanımı ve tarifi bulunmaktadır. Örneğin, Neugarten ve arkadaşları (1961) yaşam doyumunu “başarılı bir şekilde yaşlanmanın operasyonel tanımı” olarak ifade etmişlerdir. (Neugarten et. al, 1961'den akt. Prasoon and Chaturvedi, 2016) Yaşam doyumu sıklıkla mutluluk ve iyi olma haliyle birlikte anılmıştır. (Prasoon and Chaturvedi, 2016)

Ne var ki, yaşam doyumu kavramı kişiye ve *zeitgeist*⁹'a göre farklı anlamlar içerebildiği göz ardı edilmemelidir. 20.yy'ın sonlarına kadar yaşam doyumu maddi varlığın boyutlarına göre değerlendiriliyordu. 20.yy'ın sonlarında entelektüeller 'yaşam doyumu'nun uygun bir tanımını yapmak için çaba sarfetmişlerdir ve 20. yy'dan sonra yayılmaya başlayan "Paranın mutluluğu satın alamayacağı" fikri yaşam doyumu kavramının materyalist doyumdan daha fazlası olduğunun altını çizdi. (Prasoon and Chaturvedi, 2016)

Dönemim zeitgeist'ı değiştikçe, insan gibi dinamikleri olan bir varlıkla alakalı kavramların anlamları da değişime uğrayacaktır. Günümüze bakıldığında, yaşamlarımızın teknolojiyle bir bütün haline gelmesi, bireylerin birtakım psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını teknolojik cihazlardan doyuma ulaştırıyor olması, teknolojik cihazlar, kullanımlar, doyumlar ve yaşam doyumu gibi kavramların birbiriyle anlamlı bir ilişki oluşturup oluşturmadığını sorusunu akla getirmektedir.

---

⁹ Zeitgeist, bir çağın düşünce ve duygu biçimidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. KATILIMCILAR

Araştırma örneklemini Üsküdar Üniversitesi yüksek lisans öğrencilerinden seçilmiştir. Örneklem 68 kadın (%78,2), 19 erkek (%21,8) olmak üzere toplamda 87 kişiden oluşmaktadır. Örneklem grubunun yaş ortalaması $27,60 \pm 6,72$ 'dir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1 ' de gösterilmiştir.

3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplamak amacıyla Üsküdar Üniversitesi yüksek lisans öğrencilerine Kişisel Bilgi Formu, Üniversite Öğrencileri için Problemler Cep Telefonu Kullanım Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği, Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeği uygulanmıştır.

3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu katılımcıların demografik bilgilerini yordayıcı sorulardan oluşmaktadır. Bununla birlikte forma sosyal ağ kullanımına ilişkin internete hangi sıklıkla girdiği, en sık kullandığı sosyal ağ gibi araştırmada kullanılacak sorular da eklenmiştir.

3.2.2. Üniversite Öğrencileri için Problemler Cep Telefonu Kullanım Ölçeği (PCTKÖ)

Bu ölçek, üniversite öğrencilerinin problemler cep telefonu kullanımlarını belirlemek amacıyla Atlı ve Pamuk (2015) tarafından geliştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda dört alt boyutta toplanan, 5'li likert tipi (1= “Hiç uygun değil”, 2= “Nadiren uygun”, 3= “Biraz uygun”, 4= “ Bana oldukça uygun”, 5= “ Tamamen uygun”) 26 soruluk bir ölçüm aracına ulaşılmıştır. Ölçekten alınabilecek puanlar 26 ile 130 arası değişmektedir. Puan arttıkça bireyin cep telefonu problemler kullanım düzeyleri de artacaktır.

Ölçeğin geçerliğine ilişkin yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda Problemler Cep Telefonu Kullanım Ölçeği (PCTKÖ)'nün dört faktörlü bir yapıya (*yoksunluk, olumsuz sonuçlar, kontrol problemi ve etkileşimden kaçınma*) sahip olduğu belirlenmiştir. Ardından yapılan doğrulayıcı faktör analizleri bu dörtlü yapıyı doğrulamıştır. Güvenirlğe ilişkin bulgulara göre PCTKÖ'nün Cronbach'ın Alfa'sı AFA verisi üzerinden 0.92, DFA verisi üzerinden 0.93; test tekrar teste göre 0.85 bulunmuştur. Ayrıca PCTKÖ'nün problemler mobil telefon kullanım ölçeğiyle yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişkili olduğu bulunmuştur ($r=0.75$). PCTKÖ'nün alt ölçeklerinin de gerekli geçerlik ve güvenirlük değerlerine sahip olduğu bulunmuştur. (Atlı ve Pamuk, 2015)

3.2.3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE), bağlanmada temel iki boyut olan yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve başkalarından kaçınmayı ölçmek amacıyla 1998 yılında Brennan ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 1= "*Beni hiç tanımlamıyor*" ile 7= "*Tamamıyla beni tanımlıyor*" arasında derecelendirilmiş toplam 36 maddeden oluşmaktadır, her bir boyut 18'er madde ile ölçülmektedir. Kategoriler düzeyinde yapılan analizler Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği'nin Bartholomew ve Horowitz tarafından 1991'de geliştirilen Dörtlü Bağlanma Modeli'ne uygun olduğunu göstermiştir. Sümer (2006) ölçeğin faktör yapısını incelemiş ve YİYE'nin kaygı ve kaçınma boyutlarını temsil eden iki temel boyutunun Türk örneklemini üzerinde de gözlemlendiğini ve alt boyutların yüksek düzeyde güvenirlük katsayısına sahip olduğu saptanmıştır (kaygı boyutu için= .86, kaçınma boyutu için= .90). Ölçekte her iki boyuttan da düşük puan alan katılımcılar güvenli, her iki boyuttan da yüksek puan alanlar korkulu, kaygı boyutundan yüksek kaçınma boyutundan düşük puan alanlar saplantılı ve kaygı boyutundan düşük kaçınma boyutundan yüksek puan alanlar kayıtsız bağlanma stili içinde sınıflandırılmaktadır. (Sümer, 2006)

3.2.4. Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği (GKKÖ)

Ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması Gökler ve arkadaşları (2016) tarafından yapılmıştır. GKKÖ Przybylski tarafından geliştirilen tek boyutlu ölçek, 10 sorudan oluşmaktadır ve maddeleri 1= “hiç doğru değildir” ile 5= “aşırı şekilde doğrudur” arasında derecelendirilmiştir. Katılımcıların ölçekten aldıkları puan 10-50 arasında değişmektedir ve kesim puanı yoktur. Ölçekten alınan puanın artması, bireyin gelişmeleri kaçırma korkusunun olma olasılığının arttığı anlamını taşımaktadır. GKKÖ’nün faktör yükleri 0.36-0.77 arasında değişmektedir, Cronbach alfa katsayısı=0.81, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı=0.8’dir. Yapılan analizler GKKÖ’nün üniversite öğrencilerinde geçerli güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir. (Gökler vd., 2016)

3.2.5. Yaşam Doyumu Ölçeği

1985 yılında Diener, Emmons, Larsen ve Griffin tarafından geliştirilen ölçek, tek faktörlü bir yapı altında 5 maddeden oluşmaktadır ve maddeler 1= “hiç uygun değil” ile 7= “çok uygun” arasında derecelendirilmiştir. Ölçeğin Türkçe’ye çevrilmesi ve geçerlik çalışması Köker(1991) tarafından *yüzeysel geçerlik* tekniğiyle yapılmıştır, Yetim (1993)’in yapılmış ve Cronbach Alpha iç tutarlık kat sayısı=0.86 ve test- tekrar test güvenirliliği= 0.73 olarak saptanmıştır. (Dost, 2007)

3.3. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinde SPSS 15.0 programı kullanılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri frekans ve yüzde analizi olarak sunulmuştur. Ölçek puanlarının normallik sınavında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. (Büyüköztürk, 2011:40) Normallik sınavında ölçek ve alt ölçek puanları normal dağılım gösterdiğinden (Tablo 2) puanların cinsiyet, İstanbul’a eğitim

nedeniyle gelme durumu, anne-baba birliktelik durumu, sosyal ağ profil gizliliği değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testi; yaş, kiminle yaşadığı, aylık gelir, en sık kullanılan sosyal ağ, sosyal ağları kontrol sıklığı değişkenlerine göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Ölçekler arası ilişki analizi için Pearson korelasyon kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK BİLGİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Çalışmaya katılan 87 katılımcının %78,2'si kadın, %21,8'i erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması $27,60 \pm 6,72$ olarak bulunmuş olup %39,1'i 23-24 yaş, %34,5'i 25-26 yaş aralığında, %26,4'ü 27 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların %36,8'i İstanbul'a eğitim için geldiğini belirtmiştir. Katılımcıların %82,8'inin anne-babası birlikte yaşamaktadır. Katılımcıların %66,7'si ailesiyle, %10,3'ü ev arkadaşıyla, %23'ü yalnız yaşamaktadır. Katılımcıların %28,7'sinin aylık geliri 4000TL altında, %18,4'ünün 4000-5000TL, %23'ünün 5000-6000TL aralığında, %29,9'unun 6000TL üzerindedir. Katılımcıların çoğunluğu (%73,6) Instagram'ı, %17,2'si Facebook, %9,2'si diğer sosyal ağları kullanmaktadır. Katılımcıların tamamı (%100) akıllı telefon kullanmakta, sosyal ağlara en sık akıllı telefonla erişmekte ve WhatsApp kullanmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Gruplar	n	%
Yaş (27,60±6,72)	23-24 yaş	34	39,1
	25-26 yaş	30	34,5
	27 yaş ve üzeri	23	26,4
Cinsiyet	Kadın	68	78,2
	Erkek	19	21,8
İstanbul'a eğitim için mi geldi?	Evet	32	36,8
	Hayır	55	63,2
Anne-baba birliktelik durumu	Birlikte	72	82,8
	Boşanmış/ayrı	15	17,2
Birlikte yaşadıkları	Ailesiyle	58	66,7
	Ev arkadaşıyla	9	10,3
	Yalnız	20	23,0
Aylık gelir	4000TL altı	25	28,7
	4000-5000TL	16	18,4
	5000-6000TL	20	23,0
	6000TL üzeri	26	29,9
En sık kullanılan sosyal ağ	Facebook	15	17,2
	Instagram	64	73,6
	Diğer	8	9,2
Profil gizlilik ayarı herkesin göreceği şekilde	Evet	10	11,5
	Hayır	77	88,5
Sosyal ağları kontrol sıklığı	Saatte bir	14	16,1
	Her fırsatta	46	52,9
	Günde birkaç kez	27	31,0
Akıllı telefon kullanımı	Evet	87	100,0
	Hayır	0	0,0
Sosyal ağlara erişim için en sık kullanılan cihaz	Akıllı telefon	87	100,0
	Bilgisayar	0	0,0
WhatsApp kullanma durumu	Evet	87	100,0
	Hayır	0	0,0

4.2. ÖLÇEKLERE AİT BETİMSSEL İSTATİSTİKLERE İLİŞKİN BULGULAR

Problemlili Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği (PCTKÖ) toplam puanı 2,04±0,63 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük (1) ve en yüksek (5) puanlar dikkate alındığında, katılımcıların problemlili cep telefonu kullanımının “düşük” düzeyde olduğu söylenebilir. Cep telefonu kullanımında en fazla yaşanan problem orta düzeyde “yoksunluk” (2,84±1,05), en az yaşanan problem çok düşük düzeyde “olumsuz sonuçlar” (1,35±0,52) ve “etkileşimden kaçınma” (1,42±0,67) olarak tespit edilmiştir (5-1=4/5=0,80; 1-1,80: çok düşük; 1,81-2,60: düşük; 2,61-3,40: orta; 3,41-4,20: yüksek; 4,21-5,00: çok yüksek) (Tablo 2).

Kaçınmacı Bağlanma Stili ölçek puanı “nadiren” düzeyinde (2,88±1,02), Kaygılı Bağlanma Stili ölçek puanı “nadiren” (3,37±1,21) olarak hesaplanmıştır (7-1=6/5=1,2; 1-2,2: hiç; 2,3-3,4: nadiren; 3,5-4,6: kısmen; 4,7-5,8: sıklıkla; 5,9-7,0: tamamen) (Tablo 2).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği (GKKÖ) toplam puanı 23,85±8,18 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük (10) ve en yüksek (50) puanlar dikkate alındığında, katılımcıların gelişmeleri kaçırma korkusunun “düşük” düzeyde olduğu söylenebilir (50-10=40/5=8; 10-18: çok düşük; 19-26: düşük; 27-34: orta; 35-42: yüksek; 43-50: çok yüksek) (Tablo 2).

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) toplam puanı 24,52±5,70 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük (5) ve en yüksek (35) puanlar dikkate alındığında, katılımcıların yaşam doyumunun “yüksek” düzeyde olduğu söylenebilir (35-5=30/5=6; 5-11: çok düşük; 12-17: düşük; 18-23: orta; 24-29: yüksek; 30-35: çok yüksek) (Tablo 2).

Tablo 2. Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek	Alt Boyutlar	N	Min.	Maks.	$\bar{X}$	SS	Skewness
PCTKÖ	Yoksunluk	87	1,00	5,00	2,84	1,05	0,18
	Olumsuz Sonuçlar	87	1,00	3,57	1,35	0,52	0,87
	Kontrol Problemi	87	1,00	4,17	2,28	0,85	0,52
	Etkileşimden Kaçınma	86	1,00	5,00	1,42	0,67	0,75
	PCTKÖ TOPLAM	87	1,00	4,08	2,04	0,63	0,64
YİYE	Kaçınmacı Bağlanma Stili	87	1,00	5,50	2,88	1,02	0,21
	Kaygılı Bağlanma Stili	87	1,00	6,39	3,37	1,21	0,34
GKKÖ	Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	87	10,00	50,00	23,85	8,18	0,82
YDÖ	Yaşam Doyumu Ölçeği	87	9,00	35,00	24,52	5,70	-0,50

4.3. ÖLÇEK PUANLARININ CİNSİYETE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemlili Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 3).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 3).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 3).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Yoksunluk	Kadın	68	2,92	1,00	1,48	0,143
	Erkek	19	2,52	1,17		
Olumsuz Sonuçlar	Kadın	68	1,30	0,46	-1,70	0,092
	Erkek	19	1,54	0,66		
Kontrol Problemi	Kadın	68	2,27	0,85	-0,10	0,918
	Erkek	19	2,29	0,85		
Etkileşimden Kaçınma	Kadın	67	1,38	0,66	-1,27	0,208
	Erkek	19	1,58	0,69		
PCTKÖ TOPLAM	Kadın	68	2,04	0,63	0,12	0,903
	Erkek	19	2,02	0,68		
Kaçınmacı Bağlanma Stili	Kadın	68	2,90	1,05	0,44	0,660
	Erkek	19	2,79	0,94		
Kaygılı Bağlanma Stili	Kadın	68	3,31	1,17	-0,86	0,391
	Erkek	19	3,59	1,34		
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	Kadın	68	23,07	7,45	-1,69	0,094
	Erkek	19	26,63	10,14		
Yaşam Doyumu Ölçeği	Kadın	68	24,88	5,63	1,13	0,261
	Erkek	19	23,21	5,89		

4.4. ÖLÇEK PUANLARININ YAŞ GRUPLARINA GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemli Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 4).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 4).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 4).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Ölçek Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler	Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Yoksunluk	23-24	34	3,13	1,02	2,30	0,106
	25-26	30	2,71	1,06		
	27 yaş ve üzeri	23	2,57	1,02		
Olumsuz Sonuçlar	23-24	34	1,38	0,49	0,21	0,810
	25-26	30	1,36	0,59		
	27 yaş ve üzeri	23	1,30	0,47		
Kontrol Problemi	23-24	34	2,37	0,83	0,43	0,653
	25-26	30	2,26	0,91		
	27 yaş ve üzeri	23	2,16	0,80		
Etkileşimden Kaçınma	23-24	33	1,43	0,58	0,12	0,885
	25-26	30	1,44	0,86		
	27 yaş ve üzeri	23	1,39	0,53		
PCTKÖ TOPLAM	23-24	34	2,17	0,59	1,24	0,294
	25-26	30	2,00	0,72		
	27 yaş ve üzeri	23	1,91	0,56		
Kaçınmacı Bağlanma Stili	23-24	34	2,72	1,07	0,84	0,435
	25-26	30	3,05	1,12		
	27 yaş ve üzeri	23	2,89	0,79		
Kaygılı Bağlanma Stili	23-24	34	3,48	1,22	0,48	0,622
	25-26	30	3,41	1,26		
	27 yaş ve üzeri	23	3,17	1,15		
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	23-24	34	26,15	7,86	2,31	0,106
	25-26	30	22,67	7,91		
	27 yaş ve üzeri	23	22,00	8,54		
Yaşam Doyumu Ölçeği	23-24	34	24,74	5,34	0,45	0,641
	25-26	30	25,00	6,14		
	27 yaş ve üzeri	23	23,57	5,77		

4.5. ÖLÇEK PUAN PUANLARININ İSTANBUL'A EĞİTİM NEDENİYLE GELME DURUMUNA GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemlili Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının İstanbul'a eğitim nedeniyle gelme durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 5).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının İstanbul'a eğitim nedeniyle gelme durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 5).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının İstanbul'a eğitim nedeniyle gelme durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 5).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının İstanbul'a eğitim nedeniyle gelme durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 5).

Tablo 5. Ölçek Puanlarının İstanbul'a Eğitim Nedeniyle Gelme Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	İstanbul'a Eğitim İçin		N	$\bar{X}$	SS	t	p
	Geldi						
Yoksunluk	Evet	32	2,85	1,05	0,08	0,939	
	Hayır	55	2,83	1,06			
Olumsuz Sonuçlar	Evet	32	1,41	0,58	0,71	0,480	
	Hayır	55	1,32	0,48			
Kontrol Problemi	Evet	32	2,26	0,85	-0,18	0,856	
	Hayır	55	2,29	0,85			
Etkileşimden Kaçınma	Evet	32	1,47	0,81	0,20	0,841	
	Hayır	54	1,40	0,58			
PCTKÖ TOPLAM	Evet	32	2,06	0,67	0,21	0,835	
	Hayır	55	2,03	0,62			
Kaçınmacı Bağlanma Stili	Evet	32	3,07	1,07	1,32	0,189	
	Hayır	55	2,77	0,98			
Kaygılı Bağlanma Stili	Evet	32	3,25	1,26	-0,72	0,476	
	Hayır	55	3,44	1,19			
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	Evet	32	24,84	8,18	0,86	0,391	
	Hayır	55	23,27	8,21			
Yaşam Doyumu Ölçeği	Evet	32	24,59	6,42	0,09	0,925	
	Hayır	55	24,47	5,30			

4.6. ÖLÇEK PUAN PUANLARININ ANNE-BABA BİRLİKTELİK DURUMUNA GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemlili Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının anne-baba birliktelik durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 6).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının anne-baba birliktelik durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 6).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının anne-baba birliktelik durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 6).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının anne-baba birliktelik durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 6).

Tablo 6. Ölçek Puanlarının Anne-Baba Birliktelik Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Anne-Baba	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Yoksunluk	Birlikte	72	2,88	1,04	0,95	0,343
	Boşanmış/ayrı	15	2,60	1,09		
Olumsuz Sonuçlar	Birlikte	72	1,35	0,47	0,41	0,685
	Boşanmış/ayrı	15	1,37	0,73		
Kontrol Problemi	Birlikte	72	2,30	0,85	0,55	0,581
	Boşanmış/ayrı	15	2,17	0,84		
Etkileşimden Kaçınma	Birlikte	71	1,42	0,57	0,83	0,407
	Boşanmış/ayrı	15	1,44	1,06		
PCTKÖ TOPLAM	Birlikte	72	2,06	0,61	0,62	0,538
	Boşanmış/ayrı	15	1,95	0,77		
Kaçınmacı Bağlanma Stili	Birlikte	72	2,88	1,05	-0,03	0,978
	Boşanmış/ayrı	15	2,89	0,92		
Kaygılı Bağlanma Stili	Birlikte	72	3,38	1,19	0,17	0,867
	Boşanmış/ayrı	15	3,33	1,33		
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	Birlikte	72	23,54	7,63	-0,77	0,444
	Boşanmış/ayrı	15	25,33	10,63		
Yaşam Doyumu Ölçeği	Birlikte	72	24,53	5,71	0,04	0,970
	Boşanmış/ayrı	15	24,47	5,85		

4.7. ÖLÇEK PUANLARININ KİMLERLE BİRLİKTE YAŞADIĞINA GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemlili Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının kimlerle birlikte yaşadığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 7).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının kimlerle birlikte yaşadığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 7).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının kimlerle birlikte yaşadığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 7).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının kimlerle birlikte yaşadığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 7).

Tablo 7. Ölçek Puanlarının Kimlerle Birlikte Yaşadığına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler	Kimlerle Birlikte	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Yoksunluk	Aileyle	58	2,76	1,04	1,90	0,156
	Arkadaşlarıyla	9	2,50	1,00		
	Yalnız	20	3,21	1,05		
Olumsuz Sonuçlar	Aileyle	58	1,30	0,46	0,80	0,452
	Arkadaşlarıyla	9	1,38	0,49		
	Yalnız	20	1,49	0,67		
Kontrol Problemi	Aileyle	58	2,21	0,83	0,97	0,382
	Arkadaşlarıyla	9	2,20	0,81		
	Yalnız	20	2,51	0,92		
Etkileşimden Kaçınma	Aileyle	57	1,37	0,57	1,02	0,367
	Arkadaşlarıyla	9	1,36	0,55		
	Yalnız	20	1,61	0,94		
PCTKÖ TOPLAM	Aileyle	58	1,98	0,60	1,93	0,152
	Arkadaşlarıyla	9	1,91	0,62		
	Yalnız	20	2,28	0,71		
Kaçınmacı Bağlanma Stili	Aileyle	58	2,80	0,97	0,51	0,603
	Arkadaşlarıyla	9	3,00	1,24		
	Yalnız	20	3,05	1,10		
Kaygılı Bağlanma Stili	Aileyle	58	3,36	1,12	2,34	0,102
	Arkadaşlarıyla	9	2,70	1,01		
	Yalnız	20	3,73	1,44		
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	Aileyle	58	23,62	8,13	0,74	0,478
	Arkadaşlarıyla	9	21,67	6,56		
	Yalnız	20	25,50	9,02		
Yaşam Doyumu Ölçeği	Aileyle	58	25,00	5,40	1,45	0,241
	Arkadaşlarıyla	9	25,56	2,83		
	Yalnız	20	22,65	7,17		

4.8. ÖLÇEK PUANLARININ AYLIK GELİRE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemlili Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının aylık gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi. ($p>0,05$) (Tablo 8).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının aylık gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 8).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının aylık gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 8).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının aylık gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 8).

Tablo 8. Ölçek Puanlarının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Aylık Gelir	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Yoksunluk	4000TL altı	25	2,75	0,85	0,07	0,974
	4000-5000TL	16	2,88	1,11		
	5000-6000TL	20	2,84	1,19		
	6000TL üzeri	26	2,88	1,13		
Olumsuz Sonuçlar	4000TL altı	25	1,44	0,66	0,09	0,963
	4000-5000TL	16	1,28	0,36		
	5000-6000TL	20	1,37	0,56		
	6000TL üzeri	26	1,30	0,41		
Kontrol Problemi	4000TL altı	25	2,11	0,90	0,49	0,692
	4000-5000TL	16	2,39	0,98		
	5000-6000TL	20	2,35	0,81		
	6000TL üzeri	26	2,32	0,75		
Etkileşimden Kaçınma	4000TL altı	25	1,58	0,89	0,85	0,473
	4000-5000TL	16	1,19	0,30		
	5000-6000TL	20	1,40	0,66		
	6000TL üzeri	25	1,44	0,58		
PCTKÖ TOPLAM	4000TL altı	25	2,02	0,70	0,03	0,994
	4000-5000TL	16	2,01	0,59		
	5000-6000TL	20	2,06	0,71		
	6000TL üzeri	26	2,06	0,57		
Kaçınmacı Bağlanma Stili	4000TL altı	25	2,91	1,12	0,93	0,428
	4000-5000TL	16	2,79	0,77		
	5000-6000TL	20	3,18	1,18		
	6000TL üzeri	26	2,68	0,93		
Kaygılı Bağlanma Stili	4000TL altı	25	3,19	1,45	0,41	0,745
	4000-5000TL	16	3,32	0,89		
	5000-6000TL	20	3,40	1,04		
	6000TL üzeri	26	3,56	1,28		
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	4000TL altı	25	23,16	8,28	0,65	0,585
	4000-5000TL	16	23,13	6,94		
	5000-6000TL	20	22,85	7,84		
	6000TL üzeri	26	25,73	9,15		
Yaşam Doyumu Ölçeği	4000TL altı	25	23,08	6,36	0,96	0,414
	4000-5000TL	16	24,75	5,18		
	5000-6000TL	20	25,95	5,60		
	6000TL üzeri	26	24,65	5,40		

4.9. ÖLÇEK PUANLARININ EN SIK KULLANILAN SOSYAL AĞA GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemlili Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının en sık kullanılan sosyal ağa göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 9).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının en sık kullanılan sosyal ağa göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 9).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının en sık kullanılan sosyal ağa göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 9).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının en sık kullanılan sosyal ağa göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 9).

Tablo 9. Ölçek Puanlarının En Sık Kullanılan Sosyal Ağa Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler	En Sık Kullanılan Sosyal Ağ	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Yoksunluk	Facebook	15	2,54	1,29	1,68	0,193
	Instagram	64	2,96	0,95		
	Diğer	8	2,42	1,22		
Olumsuz Sonuçlar	Facebook	15	1,37	0,65	0,09	0,917
	Instagram	64	1,35	0,50		
	Diğer	8	1,33	0,37		
Kontrol Problemi	Facebook	15	1,89	0,98	2,20	0,117
	Instagram	64	2,38	0,83		
	Diğer	8	2,17	0,47		
Etkileşimden Kaçınma	Facebook	15	1,33	0,63	0,79	0,457
	Instagram	63	1,47	0,71		
	Diğer	8	1,20	0,28		
PCTKÖ TOPLAM	Facebook	15	1,84	0,79	1,55	0,219
	Instagram	64	2,11	0,61		
	Diğer	8	1,84	0,42		
Kaçınmacı Bağlanma Stili	Facebook	15	2,61	0,86	0,64	0,531
	Instagram	64	2,94	1,07		
	Diğer	8	2,90	0,96		
Kaygılı Bağlanma Stili	Facebook	15	3,14	1,09	0,45	0,638
	Instagram	64	3,40	1,25		
	Diğer	8	3,62	1,15		
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	Facebook	15	21,33	8,01	1,01	0,369
	Instagram	64	24,19	8,15		
	Diğer	8	25,88	8,79		
Yaşam Doyumu Ölçeği	Facebook	15	22,87	6,14	1,12	0,330
	Instagram	64	25,06	5,66		
	Diğer	8	23,25	4,98		

4.10. ÖLÇEK PUANLARININ SOSYAL AĞ PROFİLİNİN HERKESİ GÖREBİLECEĞİ ŞEKİLDE OLMASI DURUMUNA GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemlili Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının sosyal ağ profilinin herkesin göreceği şekilde olması durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 10).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının sosyal ağ profilinin herkesin göreceği şekilde olması durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 10).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının sosyal ağ profilinin herkesin göreceği şekilde olması durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 10).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının sosyal ağ profilinin herkesin göreceği şekilde olması durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 10).

Tablo 10. Ölçek Puanlarının Sosyal Ağ Profilinin Herkesin Göreceği Şekilde Olması Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Sosyal Ağ Profili Herkesin Göreceği Şekilde					
	N	$\bar{X}$	SS	t	p	
Yoksunluk	Evet	10	2,96	1,17	0,40	0,690
	Hayır	77	2,82	1,04		
Olumsuz Sonuçlar	Evet	10	1,39	0,45	0,59	0,558
	Hayır	77	1,35	0,53		
Kontrol Problemi	Evet	10	2,37	1,09	0,35	0,724
	Hayır	77	2,27	0,82		
Etkileşimden Kaçınma	Evet	10	1,54	0,57	1,03	0,308
	Hayır	76	1,41	0,68		
PCTKÖ TOPLAM	Evet	10	2,13	0,74	0,46	0,648
	Hayır	77	2,03	0,62		
Kaçınmacı Bağlanma Stili	Evet	10	3,17	1,25	0,97	0,335
	Hayır	77	2,84	0,99		
Kaygılı Bağlanma Stili	Evet	10	3,54	1,36	0,46	0,649
	Hayır	77	3,35	1,20		
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	Evet	10	25,30	9,74	0,59	0,555
	Hayır	77	23,66	8,02		
Yaşam Doyumu Ölçeği	Evet	10	25,80	7,21	0,75	0,453
	Hayır	77	24,35	5,51		

4.11. ÖLÇEK PUANLARININ SOSYAL AĞLARI KONTROL SIKLIĞINA GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Problemlerli Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği ve alt boyut puanlarının sosyal ağları kontrol sıklığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 11).

Kaçınmacı ve Kaygılı Bağlanma Stilleri ölçek puanlarının sosyal ağları kontrol sıklığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 11).

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği puanlarının sosyal ağları kontrol sıklığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 11).

Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının sosyal ağları kontrol sıklığına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$) (Tablo 11)

Tablo 11. Ölçek Puanlarının Sosyal Ağları Kontrol Sıklığına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler	Sosyal Ağları Kontrol Sıklığı	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Yoksunluk	Saatte bir	14	3,25	1,05	2,59	0,081
	Her fırsatta	46	2,90	0,98		
	Günde birkaç kez	27	2,51	1,11		
Olumsuz Sonuçlar	Saatte bir	14	1,38	0,49	0,32	0,730
	Her fırsatta	46	1,32	0,50		
	Günde birkaç kez	27	1,40	0,56		
Kontrol Problemi	Saatte bir	14	2,33	0,75	2,80	0,067
	Her fırsatta	46	2,44	0,88		
	Günde birkaç kez	27	1,97	0,78		
Etkileşimden Kaçınma	Saatte bir	14	1,40	0,57	0,25	0,783
	Her fırsatta	45	1,40	0,73		
	Günde birkaç kez	27	1,47	0,64		
PCTKÖ TOPLAM	Saatte bir	14	2,18	0,57	1,26	0,290
	Her fırsatta	46	2,09	0,63		
	Günde birkaç kez	27	1,89	0,66		
Kaçınmacı Bağlanma Stili	Saatte bir	14	2,60	1,03	0,69	0,503
	Her fırsatta	46	2,89	1,10		
	Günde birkaç kez	27	3,00	0,89		
Kaygılı Bağlanma Stili	Saatte bir	14	3,81	1,40	1,48	0,233
	Her fırsatta	46	3,38	1,19		
	Günde birkaç kez	27	3,13	1,10		
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	Saatte bir	14	27,93	8,53	2,14	0,124
	Her fırsatta	46	23,17	7,58		
	Günde birkaç kez	27	22,89	8,66		
Yaşam Doyumu Ölçeği	Saatte bir	14	24,43	7,53	0,68	0,507
	Her fırsatta	46	23,93	5,57		
	Günde birkaç kez	27	25,56	4,87		

4.12. DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ KORELASYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULAR

PCTKÖ Ölçeği yoksunluk alt boyut puanları ile kaçınmacı bağlanma stili ve yaşam doyum ölçeği puanları arasında anlamlı ilişki bulunmadı ($p>0,05$). PCTKÖ Ölçeği yoksunluk alt boyut puanları ile kaygılı bağlanma stili ($r=0,49$; $p<0,01$) ve gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanları ($r=0,46$; $p<0,01$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Problemlili cep telefonu kullanımı yoksunluk şeklinde olan bireylerde kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusu yüksektir (Tablo 12).

PCTKÖ Ölçeği olumsuz sonuçlar alt boyut puanları ile kaçınmacı bağlanma stili ($r=0,33$; $p<0,01$), kaygılı bağlanma stili ($r=0,56$; $p<0,01$),

gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanları ($r=0,41$; $p<0,01$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. PCTKÖ Ölçeği olumsuz sonuçlar alt boyut puanları ile yaşam doyumu ölçek puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,22$; $p<0,05$). Problemler cep telefonu kullanımı olumsuz sonuçlar şeklinde olan bireylerde kaçınmacı, kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusu yüksektir; yaşam doyumu düşüktür (Tablo 12).

PCTKÖ Ölçeği kontrol problemi alt boyut puanları ile kaygılı bağlanma stili ($r=0,62$; $p<0,01$), gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanları ($r=0,46$; $p<0,01$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. PCTKÖ Ölçeği kontrol problemi alt boyut puanları ile yaşam doyumu ölçek puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,26$; $p<0,05$). Problemler cep telefonu kullanımı kontrol problemi şeklinde olan bireylerde kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusu yüksektir; yaşam doyumu düşüktür (Tablo 12).

PCTKÖ Ölçeği etkileşimden kaçınma alt boyut puanları ile kaçınmacı bağlanma stili ($r=0,42$; $p<0,01$), kaygılı bağlanma stili ($r=0,45$; $p<0,01$), gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanları ($r=0,33$; $p<0,01$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. PCTKÖ Ölçeği etkileşimden kaçınma alt boyut puanları ile yaşam doyumu ölçek puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,22$; $p<0,05$). Problemler cep telefonu kullanımı etkileşimden kaçınma şeklinde olan bireylerde kaçınmacı, kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusu yüksektir; yaşam doyumu düşüktür (Tablo 12).

PCTKÖ Ölçeği puanları ile kaygılı bağlanma stili ($r=0,66$; $p<0,01$), gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanları ($r=0,55$; $p<0,01$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. PCTKÖ Ölçeği puanları ile yaşam doyumu ölçek puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,23$; $p<0,05$). Problemler cep telefonu kullanımı yüksek olan bireylerde kaygılı bağlanma stili ve gelişmeleri kaçırma korkusu yüksektir; yaşam doyumu düşüktür (Tablo 12).

Kaçınmacı bağlanma stili ile gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanları arasında anlamlı ilişki bulunmadı ($p>0,05$). Kaçınmacı bağlanma stili ile yaşam doyumu ölçek puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-$

0,21; $p<0,05$). Kaçınmacı bağlanma stili yüksek olan bireylerde yaşam doyumu düşüktür (Tablo 12).

Kaygılı bağlanma stili ile gelişmeleri kaçırma korkusu ölçek puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,57$; $p<0,01$). Kaygılı bağlanma stili puanları ile yaşam doyumu ölçek puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,42$; $p<0,01$). Kaygılı bağlanma stili yüksek olan bireylerde gelişmeleri kaçırma korkusu yüksek; yaşam doyumu düşüktür (Tablo 12).

Gelişmeleri kaçırma korkusu ile yaşam doyumu ölçek puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,31$; $p<0,01$). Gelişmeleri kaçırma korkusu yüksek olan bireylerde yaşam doyumu düşüktür (Tablo 12).

Tablo 12. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

	2	3	4	5	6	7	8	9
1- Yoksunluk	0,39**	0,65**	0,24*	0,84**	0,00	0,49**	0,46**	-0,10
2- Olumsuz Sonuçlar	1	0,64**	0,76**	0,76**	0,33**	0,56**	0,41**	-0,22*
3- Kontrol Problemi		1	0,48**	0,87**	0,09	0,62**	0,46**	-0,26*
4- Etkileşimden Kaçınma			1	0,62**	0,42**	0,45**	0,33**	-0,22*
5- PCTKÖ TOPLAM				1	0,18	0,66**	0,55**	-0,23*
6- Kaçınmacı Bağlanma Stili					1	0,19	0,16	-0,21*
7- Kaygılı Bağlanma Stili						1	0,57**	-0,42**
8- Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği							1	-0,31**
9- Yaşam Doyumu Ölçeği								1

* $p<0,05$

** $p<0,01$

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Cep telefonu ya da güncel ifadesiyle akıllı telefonlar teknolojinin hızlı gelişimi ve özellikle iletişim alanında sağladığı kolaylıklar insanları etkilemekte ve bağımlı hale getirebilmektedir. Diğer yandan cep telefonunun sunduğu sınırsız iletişim imkânları ve kolaylıklar zorunlu bir kullanıma da neden olabilmektedir.

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin problemleri cep telefonu kullanımının “düşük” düzeyde olduğu görüldü. Yücelten (2016), Süler (2016), Ünal (2015), Bağcı ve Çoklar (2017), Tekin, Güneş ve Çolak (2014), Dikeç ve Kebapçı (2018), Minaz ve Bozkurt (2017), Güven (2015) üniversite öğrencilerinin; Şar, Ayas ve Horzum (2015) lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığını “düşük” düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeyleri “nadiren” düzeyinde olduğu görüldü. Güven (2015) üniversite öğrencilerinin korkulu ve kaygılı bağlanma düzeyinin “düşük” düzeyde olduğunu tespit etmiştir.

Üniversite öğrencilerinin gelişmeleri kaçırma korkusunun “düşük” düzeyde olduğu görüldü. Gökler vd. (2016) üniversite öğrencilerinin gelişmeleri kaçırma korkusunun düşük düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir.

Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu “yüksek” düzeyde olduğu tespit edildi. Gökler vd. (2016), Albayrak (2016), Kaya (2014), Tel (2011) üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun yüksek düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların cep telefonu kullanımında en önemli sorun yoksunluk olduğu görülmektedir. Doğaner (2017) adölesanların, Tekin (2012) üniversite öğrencilerinin, Demirağ (2017) üniversite öğrencilerinin

cep telefonu kullanımında en sık yaşanan sorunun bağımlılık olduğu bulgusunu elde etmişlerdir.

Bu çalışmada cinsiyet, yaş, İstanbul'a gelme nedeni, anne-baba birliktelik durumu, kimlerle birlikte yaşadığı, aylık gelir, en sık kullanılan sosyal ağlar, sosyal ağ profilinin herkesçe görünme durumu değişkenlerinin problemleri cep telefonu kullanımı, bağlanma stilleri, gelişmeleri kaçırma korkusu, yaşam doyumu değişkenleri ile ilişkisi ve değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir.

Analiz sonuçları cinsiyet, yaş, İstanbul'a gelme nedeni, anne-baba birliktelik durumu, kimlerle birlikte yaşadığı, aylık gelir, en sık kullanılan sosyal ağlar, sosyal ağ profilinin herkesçe görünme durumu değişkenlerinin problemleri cep telefonu kullanımı ile ilişkisinin olmadığını göstermektedir. Meral (2017) ortaöğretim öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet, yaş, en sık ziyaret edilen sosyal medya platformuna değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgularını elde etmiştir. Dursun (2017) üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet ve yaş değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir. Dirik (2016) ergenlerin akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet, yaş, gelir durumu değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir. Süler (2016) üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet, gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir. Tekin (2012) tıp fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada problemleri cep telefonu kullanımının cinsiyet, yaş, gelir durumu, sınıf, barınma şekli, anne ve baba öğrenim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgularını elde etmiştir. Ünal (2015) akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet, aile gelir düzeyi, en sık kullanılan sosyal medya değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir. Şar, Ayas ve Horzum (2015), Yücelten (2016), Bağcı ve Çoklar (2017) akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmişlerdir. Tekin, Güneş ve Çolak (2014) akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet, yaş, gelir durumu değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmişlerdir. Dikeç ve Kebapçı (2018), Minaz ve Bozkurt (2017)

akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet ve yaş değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmişlerdir.

Analiz sonuçları cinsiyet, yaş, İstanbul'a gelme nedeni, anne-baba birliktelik durumu, kimlerle birlikte yaşadığı, aylık gelir, en sık kullanılan sosyal ağlar, sosyal ağ profilinin herkesçe görünme durumu değişkenlerinin kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stilleri ile ilişkisinin olmadığını göstermektedir. Sarıçiçek (2018) korkulu ve güvenli bağlanma stillerinin cinsiyet ve akıllı telefon kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık göstermediği bulgularını elde etmiştir (yaşa göre farklılık var ama yaş grupları 20 yaş altı ve 36 yaş üzeri arasında). Yücelten (2016) üniversite öğrencilerinin kayıtsız ve korkulu bağlanma stilleri ile cinsiyet, anne-baba birliktelik durumu değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir.

Analiz sonuçları göre cinsiyet, yaş, İstanbul'a gelme nedeni, anne-baba birliktelik durumu, kimlerle birlikte yaşadığı, aylık gelir, en sık kullanılan sosyal ağlar, sosyal ağ profilinin herkesçe görünme durumu değişkenlerinin gelişmeleri kaçırma korkusu ile ilişkisinin olmadığını göstermektedir.

Analiz sonuçları göre cinsiyet, yaş, İstanbul'a gelme nedeni, anne-baba birliktelik durumu, kimlerle birlikte yaşadığı, aylık gelir, en sık kullanılan sosyal ağlar, sosyal ağ profilinin herkesçe görünme durumu değişkenlerinin yaşam doyumu değişkenleri ile ilişkisinin olmadığını göstermektedir. Süler (2016) üniversite öğrencilerinin öznel mutluluğu ile cinsiyet, gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir. Kaya (2014) üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu ile anne-baba birliktelik değişkenleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir.

Bu çalışmada problemlili cep telefonu kullanımı, bağlanma stilleri, gelişmeleri kaçırma korkusu, yaşam doyumu değişkenleri arasındaki ilişki de incelenmiştir.

Problemlili cep telefonu kullanımı ile gelişmeleri kaçırma korkusu arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Çevik (2018), Sabırlı (2018), Demirağ (2017) üniversite öğrencilerinin; Akdemir (2017) 18-30 yaş arası

bireylerin akıllı telefon bağımlılıkları ile anksiyete ve depresyon düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulgularını elde etmişlerdir. Gökler vd. (2016) ve Çınar (2017) üniversite öğrencilerinin gelişmeleri kaçırma korkusu ile problemlerli cep telefonu kullanımı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulgusunu elde etmişlerdir.

Problemlerli cep telefonu kullanımı ile yaşam doyumu arasında negatif yönlü ilişki olduğu tespit edildi. Meral (2017) ortaöğretim öğrencilerinin; Süler (2016) üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile yaşam doyumu arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulgularını elde etmiştir.

Problemlerli cep telefonu kullanımı ile etkileşimden kaçınma arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edildi. Uğurlukol (2017) üniversite öğrencilerinin problemlerli cep telefonu kullanımı ile bağımlı ve çekingen kişilik özellikleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulgularını elde etmiştir. Dursun (2017) üniversite öğrencilerinin problemlerli cep telefonu kullanımı ile sosyal ilişkilerin zayıfladığı ve ruh sağlığının bozulduğunu ifade etmiştir.

Problemlerli cep telefonu kullanımı ile kaygılı bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü ilişki olduğu; kaçınmacı bağlanma stili ile anlamlı ilişki olmadığı tespit edildi. Yücelten (2016) üniversite öğrencilerinin problemlerli cep telefonu kullanımı ile korkulu bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu; kayıtsız bağlanma stili arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir. Dirik (2016) akıllı telefon bağımlılığı ile öz güven arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgularını elde etmiştir.

Problemlerli cep telefonu kullanımı ile yakın ilişkiler (kaçınmacı ve kaygılı bağlanma) arasında pozitif yönlü ilişki olduğu tespit edildi. Sarıçiçek (2018) korkulu ve güvenli bağlanma stillerinin akıllı telefon kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık göstermediği bulgularını elde etmiştir. Yücelten (2016) korkulu bağlanma ile akıllı telefon bağımlılığı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Yaşam doyumu ile gelişmeleri kaçırma korkusu arasında negatif yönlü ilişki olduğu tespit edildi. Gökler vd. (2016) üniversite öğrencilerinin gelişmeleri kaçırma korkusu ile yaşam doyumu arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulgusunu elde etmişlerdir.

Yaşam doyumu ile kaçınmacı ve kaygılı bağlanma arasında negatif yönlü ilişki olduğu tespit edildi. Güven (2015) üniversite öğrencilerinin kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeyleri ile yaşam doyumu arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Çalışma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinde problemlerli cep telefonu kullanımı, kaçınmacı ve kaygılı ilişkiler, gelişmeleri kaçırma duygusunun düşük, yaşam doyumunun yüksek olduğu; problemlerli cep telefonu kullanımı, kaçınmacı ve kaygılı ilişkiler, gelişmeleri kaçırma duygusu ve yaşam doyumu değişkenleri arasında ve üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ile anlamlı ilişki olmadığı ve bu sonuçların literatür ile uyumlu olduğu görülmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

İletişim, çağlar boyunca insanlar için hep önemli bir konu olmuştur. Zamanla geliştirilen teknolojiler ile insanlar yüz yüze iletişimin yanında uzakta olan diğer insanlarla aracılanmış iletişim kurmaya da başlamıştır. İletişim teknolojisi her geçen gün gelişmekte ve global anlamda hızla yaygınlaşmaktadır. Bireylerin iletişim kurma şekilleri de bu teknolojik gelişmelerle paralel olarak çeşitlenmekte ve değişmektedir. Günümüzde en sık kullandığımız yeni iletişim araçları olarak akıllı cep telefonları ve sosyal medya hesapları gibi pek çok yeniliği sayabiliriz. Özellikle Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya sitelerini göz önüne aldığımızda kişiler tanıdığı insanların yanı sıra daha önce hiç yüz yüze iletişim kurmadığı insanlarla dahi iletişim kurabilmektedir. Ayrıca adı geçen bu sosyal medya siteleri daha öncesinde tek yönlü olan kitle iletişim araçlarından (televizyon, radyo, gazete vb.) farklı olarak kişilere konuyla ilgili düşünceleri ifade etme, yorum, öneri, eleştiri yapma imkânı da tanımaktadır.

Yeni iletişim araçları yaşamı ve iletişimi kolaylaştırıcı faydalarının yanında bu araçların amacına uygun olmayan şekillerde kullanımı birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Günümüzde akıllı telefon kullanıcılarının bazıları yapılan çalışmalarda akıllı telefonlarından uzak kaldığında ya da telefonun şarjı bittiğinde anksiyete yaşadıklarını ve bazıları ise arkadaşları ve sosyal çevrelerindeki kişilerin hayatlarındaki gelişmeleri kaçırmak istemedikleri için sosyal medya hesaplarını ve bildirim gelip gelmediğini sürekli kontrol etme dürtüsü yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu çalışmada, demografik değişkenler açısından problemlili cep telefonu kullanımı, gelişmeleri kaçırma korkusu, yaşam doyumu ve bağlanma stilleri arasında anlamlı fark ve ilişkinin bulunup bulunmadığını; problemlili cep telefonu kullanımı ve gelişmeleri kaçırma korkusunun, sahip olduğumuz bağlanma stilleriyle bir ilişki içinde olup olmadığı araştırılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular, demografik değişkenlerin problemli cep telefonu kullanımı, gelişmeleri kaçırma korkusu, yaşam doyum düzeyleri ve bağlanma stilleriyle bir ilişkisi olmadığını göstermiştir.

Problemli cep telefonu kullanımı ve gelişmeleri kaçırma korkusu arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki görülmektedir. Buna göre, akıllı telefonlara yüklenebilen uygulamalar sayesinde kişilerin sosyal medya hesaplarına kolayca ulaşabildiği de göz önünde bulundurulursa, problemli cep telefonu kullanımının altında yatan önemli nedenlerinden birinin de gelişmeleri kaçırma korkusu olduğu söylenebilir. Problemli cep telefonu kullanımını yoksunluk şeklinde deneyimleyen bireylerde gelişmeleri kaçırma korkusunun yüksek olması da bu savı desteklemektedir. Ayrıca kişilerin yaşamdan sağladıkları doyum azaldıkça problemli cep telefonu kullanımı ile gelişmeleri kaçırma korkusunun arttığı ve akıllı telefon aracılığıyla doyum sağlamaya yöneldikleri görülmektedir. Problemli cep telefonu kullanımı ile ilgili elde edilen bulgulardan bir diğeri ise bireylerin yüz yüze iletişimden kaçınmak için akıllı telefonlarını birer izolasyon aracı olarak kullanabildiğidir.

Problemli cep telefonu kullanımı ile kaygılı bağlanma stili, gelişmeleri kaçırma korkusu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Kaygılı bağlanan bireyler, problemli cep telefonu kullanımı ve gelişmeleri kaçırma korkusunu daha yüksek düzeyde yaşamaktadır.

Çalışmanın örneklemini oluşturan üsküdar üniversitesi yüksek lisans öğrencilerinde ise problemli cep telefonu kullanımı, kaçınmacı ve kaygılı ilişkiler, gelişmeleri kaçırma duygusunun düşük, yaşam doyumunun yüksek olduğu; problemli cep telefonu kullanımı, kaçınmacı ve kaygılı ilişkiler, gelişmeleri kaçırma duygusu ve yaşam doyumunu değişkenleri arasında ve üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ile anlamlı ilişki olmadığı görülmektedir.

Çalışmada, Türk örnekleminin demografik özellikleri çerçevesinde problemli cep telefonu kullanımı, gelişmeleri kaçırma korkusu, bağlanma stilleri ve yaşam doyum düzeyleri arasında nasıl bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur.

Ayrıca, bağlanma stillerimizin yaşamın ayrılmaz bir parçasına gelen akıllı cep telefonlarıyla ilişkimize nasıl yansıdığı ve problemleri cep telefonu kullanımının olası nedenlerini oluşturabilecek bazı değişkenler sunulmuştur. Bu nedenle, çalışmadan elde edilen bulguların Türk psikoloji literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Mevcut çalışmanın başlıca kısıtlılığı, çalışma için uygun görülen sayıda kişiye ulaşamaması ve örneklem sayısının yetersiz kalmasıdır. Diğer bir kısıtlılık ise, yaş aralığının dar olması ve örneklem grubunun Üsküdar Üniversitesi yüksek lisans öğrencileri ile sınırlı olmasıdır. Sonuçlar sadece İstanbul'daki bir üniversitenin yüksek lisans öğrencilerini kapsadığı için tüm ülkeye genellenemeyebilir. Bağlanma stillerinin bireyin ikili ilişkilerinde ne denli önemli ve belirleyici olduğu göz önüne alınırsa, bağlanma stillerinin günümüzde insanlarla iletişim kurmamızı sağlayan yeni medya araçları çevresinde daha detaylı bir biçimde incelenmesinin alan yazına katkı yapacağı düşünülmüştür ve alanda çalışma yapacak araştırmacılara bir öneri olarak sunulabilir.

KAYNAKÇA

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. And Wall, S., 1978, “ Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation” Available on <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/1097-0355%28198021%291%3A1%3C68%3A%3AAID-IMHJ2280010110%3E3.0.CO%3B2-3>.

Akdemir, C., 2017, “18-30 Yaş Arası Bireylerde Akıllı Telefon ve Facebook Bağımlılığının Kişilerin Depresyon Düzeyi ile İlişkinin Değerlendirilmesi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aktaş, C., 2007, “ Yeni Medyanın Geleneksel Medya ile Karşılaştırılması” Gülbuğ Erol, Beta Yayınları, İstanbul . Available on http://personel.klu.edu.tr/dosyalar/kullanici/suleyman.ozcan/dosyalar/dosya_v_e_belgeler/ileti%C5%9Fim/Makale%20%20Yeni%20medya-Geleneksel%20medya.pdf.

Akbuğa, T., 2014, “A Thesis Submitted to the Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University” Ankara.

Albayrak, E., 2016, “Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Seviyeleri ile Yaşam Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki”. Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.

Alioğlu, N., 2016, “Duygusal Tatmin Aracı Olarak Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Alan Araştırması” Available on doi: <http://dx.doi.org/10.18221/bujss.59416>.

Anderson, M., 2015 “Technology Device Ownership: 2015”, Pew Research Center Internet& Technology, USA. Available on <http://www.pewinternet.org/2015/10/29/technology-device-ownership-2015/>.

Angleman, S.A., 2000, “Uses and Gratifications and Internet Profiles: A Factor Analysis. Is Internet Use and Travel to Cyberspace Reinforced by Unrealized Gratifications?” Arkansas State University, Jonesboro, U.S. Available on <http://www.jrily.com/LiteraryIllusions/InternetGratificationStudyIndex.html>.

Appiah, M.K., 2016, “Influence of WhatsApp on Study Habit of University Students in Ghana” International Journal of Research in Economics and Social Sciences, 6(3), pp 280-292. Available on <http://euroasiapub.org/wp-content/uploads/2016/09/28-7.pdf>

Ayhan, B. ve Çavuş, S., 2014, “İzleyici Araştırmalarında Değişim: Kullanımlar ve Doyumlardan Bağımlılığa” Selçuk İletişim, 8(2): pp 32-60. Available on <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/178070>.

Balcı, Ş. ve Gülnar, B., 2008 “Instant Messaging Use Among University Students” Selçuk İletişim : pp 81-96. Available on <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/177888>.

Ballard, C.L., 2011, ““What’s Happening” @Twitter: A Uses and Gratifications Approach” University of Kentucky. Available on http://uknowledge.uky.edu/gradschool_theses/155.

Banjo, O., Hu, Y. And Sundar, S.S., 2008, “Cell Phone Usage and Social Interaction with Proximate Others: Ringingin a Theoretical Model” The Open Communication Journal, pp 127-135, USA.

Bartholomew, K., 1990, “Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective” Available on http://www.rebeccajorgensen.com/libr/Journal_of_Social_and_Personal_Relationships-1990-Bartholomew-147-781.pdf.

Berger, A. A., 1995, “Essentials of Mass Communication Theory”, Sage Publications, California, US. Available on https://books.google.com.tr/books?id=AfTI2r4K_wUC&pg=PA99&lpg=PA99&dq=raymond+bauer+kim&source=bl&ots=joHSyLRdvY&sig=G272ZRYgU9XkJyUCus5kAXFJBik&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwiQjq3HvuPWAhXLNpoKHZWscEkQ6AEIbzAP#v=onepage&q=bauer&f=false.

Berk, L.E., 2007, “Development through the Lifespan”, Custom Edition for Penn State University, Boston, US.

Bağcı, H. ve Çoklar, A.N., 2017, “Bilgisayar Odaklı Yüksekokul ve Fakülte Öğrencilerinin Problemlı Cep Telefonu Kullanım Durumları”. PESA International Journal of Social Studies, 3(3): pp 164-171.

Biocca, F.A., 1988, “Opposing Conceptions of the Audience: The Active and Passive Hemispheres of Mass Communication Theory”, Annals of the International Communication Association, Volume 11 : pp 51-80, Published online 18 May 2016. Available on <http://dx.doi.org/10.1080/23808985.1988.11678679>.

Bowlby, J., 1969, “Attachment and Loss, Volume 1 : Attachment” , Published by Basic Books , Second Edition, pp 184-230.

Bowlby, J., 1973, "Attachment and Loss, Volume 2: Separation Anxiety and Anger" Published by Basic Books, pp 204. Available on <https://www.abebe.org.br/files/John-Bowlby-Separation-Anxiety-And-Anger-Attachment-and-Loss-Vol-2-1976.pdf>.

Boyd, D.M., and Ellison, N.B., 2008, "Social Network Sites: Definition, History and Scholarship" Journal of Computer-Mediated Communication, pp 210-230. Available on doi: 10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x.

Büyükbaykal, G.N., 2003, "İletişim ve İletişim Sürecinin Yaşamımızdaki Yeri" İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, pp 185-191. Available on site www.journals.istanbul.edu.tr/iuifd/article/download/1019013774/1019012990.

Büyüköztürk, Ş., 2011, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 14. Baskı, PEGEM Akademi, Ankara.

Campbell, S.W. and Park, Y.J., 2008, "Social Implications of Mobile Telephony: The Rise of Personal Communication Society" Available on site http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1751-9020.2007.00080.x/epdf?r3_referer=wol&tracking_action=preview_click&show_checkout=1&purchase_referrer=www.google.com.tr&purchase_site_license=LICENSE_DENIED

Campbell, S.W., 2013, "Mobile media and communication: A new field, or just a new journal?" Sage Publications, University of Michigan, USA. Available on <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2050157912459495>.

Çevik, C., 2018, "Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığının Uyku Kalitesi, Depresyon ve Anksiyete Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çınar, Ç.Y., 2017, "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusunun Düzeyi ve İlişkili etmenler". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demirağ, D.G., 2017, "Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ve Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Depresyon ve Anksiyete Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi". Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.

Dikeç, G. ve Kebapçı, A.2018. "Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyleri". Bağımlılık Dergisi, 19(1): pp 1-9.

Dirik, K. 2016. "Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Öz-Güven Arasındaki İlişkilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Doğaner, G. 2017. "Adölesanlarda Problemlili Cep Telefonu Kullanımı ve Etkileşim Kaygısı ile İlişkisi". Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Dost, M.T., 2007, "Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2007 (2) 22. Sayı, pp 132-142.

Dursun, S., 2017, "Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. ve 6. Sınıf Öğrencileri Arasında Akıllı Telefon Bağımlılığının Araştırılması". Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.

Ellison, N.B., Steinfield, C. and Lampe, C., 2017, "The Benefits of Facebook "Friends:" Social Capital and College Students' Use of Online Social Network Sites" Journal of Computer-Mediated Communication, 12(4), pp 1143-1168.

Erdoğan, İ., *İletişimi Anlamak*, Bölüm 9, Pozitif Matbaacılık, Geliştirilmiş 4. Baskı, Ankara, 2011.

Erdoğan, İ. ve Korkmaz, A., 2010, "Öteki Kuram: Kitle İletişim Kuram ve Araştırmalarının Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirilmesi" Available on <http://www.irfanerdogan.com/kuram/determinizmcluhan.pdf>.

Eşitti, Ş., 2015, "Bilgi Çağında Problemlili İnternet Kullanımı ve Enformasyon Obezitesi: Problemlili İnternet Kullanımı Ölçeğinin Üniversite Öğrencilerine Uygulanması" İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, pp 75-97 Available on doi: 10.17064/iüifhd.90504.

Foerster, M., Roser, K., Schoeni, A. and Rööslı, M., 2015, "Problematic mobile phone use in adolescents: derivation of a short scale MPPUS-10" Swiss School of Public Health Available on doi:10.1007/s00038-015-0660-4.

Ganda, M., 2014, "Social Media and Self: Influences on the Formation of Identity and Understanding of Self through Social Networking Sites" Portland State University. Available on doi: <http://pdxscholar.library.pdx.edu/honorstheses/55/>.

Gezgin, D.M. ve Kaptan Akıllı, G., 2016, “Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ile Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 40, pp 51-69. Available on doi: 10.21764/efd.80423.

Gökler, M.E., Aydın, R., Ünal, E. ve Metintaş, S., 2016, “Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeğinin Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi” Anadolu Psikiyatri Dergisi, 17(Ek.1): pp 53-59. doi: 10.5455/apd.195843.

Groarke, H., 2104 “The Impact of Smartphones on Social Behaviour and Relationships” Dublin Business School, Dublin. Available on <http://esource.dbs.ie/handle/10788/2096>.

Guadagno, R.E. and Muscanell, N.L., 2012, “Make new friends or keep the old: Gender and personality differences in social networking use” Computers in Human Behavior, U.S., pp 107-112.

Güven, P., 2015, “Üniversite Öğrencilerinde Yaşamın Amacı ve Anlamı ile Yaşam Doyumu ve Yakın İlişkiler”. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Hackernoon.,com, “How Much Time Do People Spend on Their Mobile Phones in 2017?” Available on <https://hackernoon.com/how-much-time-do-people-spend-on-their-mobile-phones-in-2017-e5f90a0b10a6>.

Hibbard, A., “The Relationship of Attachment Styles and Self-Control on Cell Phone Reliance” , Stanislaus USA, 2015.

Hiniker, A., Patel, S.N., Kohno, T. and Kientz, J.A., 2016, “Why Would You Do That? Predicting the Uses and Gratifications Behind Smartphone-Usage Behaviors” 2016 ACM International Joint Conference on Pervasive and Ubiquitous Computing , Germany : pp 634-645. Available on doi:[10.1145/2971648.2971762](https://doi.org/10.1145/2971648.2971762).

Hoştut, S., 2010, “Uses and Gratifications of Mobile Phone Use Among Students in Turkey” Akdeniz Üniversitesi, Türkiye. Available on https://www.researchgate.net/publication/265466140_Uses_and_Gratifications_of_Mobile_Phone_Use_Among_Students_in_Turkey. (2014)

Ictech II, O.B., 2104 “Smartphones and Face-to-Face Interactions:Extending Goffman to 21st Century Conversation” B.A. Southeastern Louisiana University, US. Available on <http://scholarworks.uno.edu/td/1812>.

Jacobs, J. and Vergeest, L., 2013, "A comparative study on gender variety regarding safety-, coordination- and social gratification in mobile phone use" Tilburg University, Netherland.

Jenkins-Guarnieri, M.A., Wright, S.L. and Hudiburg, L.M., 2012, "The relationships among attachment style, personality traits, interpersonal competency, and Facebook use" *Journal of Applied Developmental Psychology* 33 (2012), pp 294–301. Available on site (2016)
<https://www.researchgate.net/publication/257045984>.

Jesse, G.R., 2015, "Smartphone and App Usage Among College Students: Using Smartphones Effectively for Social and Educational Needs." 2015 Proceedings of the EDSIG Conference, Conference on Information Systems and Computing Education, USA.

Johnson, P.R., 2009, "Uses and gratifications of Twitter: An examination of user motives and satisfaction of Twitter use" Available on
https://www.researchgate.net/publication/228959109_Uses_and_gratifications_of_Twitter_An_examination_of_user_motives_and_satisfaction_of_Twitter_use.

Johnson, P.R., 2014, "Toward a Uses and Gratification's Model of Twitter" Syracuse University. Available on <http://aisel.aisnet.org/pacis2010/92/>.

Karapanos, E., Teixeira, P. and Gouveia, R., 2015, "Need fulfillment and experiences on social media: A case on Facebook and WhatsApp" Available on
<http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2015.10.015>.

Katz, E., 1987, "Communications Research Since Lazarsfeld" Available on
https://doi.org/10.1093/poq/51.4_PART_2.S25.

Katz, E., Gurevitch, M. & Haas, H., 1973, " On the use of the mass media for important things" *American Sociological Review*, 38, 164-181. Available on
http://repository.upenn.edu/asc_papers/267?utm_source=repository.upenn.edu%2Fasc_papers%2F267&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages.

Kaya, S. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Yordayıcısı Olarak Yalnızlık ve Gelecek Zaman Algısı". Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Kim, J-H., 2016, "Smartphone-mediated communication vs. face-to-face interaction: Two routes to social support and problematic use of smartphone" *Computers in Human Behavior*. Available on
<https://www.researchgate.net/publication/310051047>.

Liftiah, Dahriyanto, L.F. and Tresnawati, F.R., 2016, "Personality Traits Prediction of Fear of Missing Out In College Students" *The International Journal of Indian Psychology*, 3(4). Available on <http://www.ijip.in/Archive/v3i4/18.01.090.20160304.pdf>.

Ling, R. and Yttri, B., 2002, "Hyper-coordination via mobile phones in Norway." In Katz, J. and Aakhus, M. (eds.) *Perpetual contact: Mobile communication, private talk, public performance*. Cambridge University Press, Cambridge.

Liu, I.L.B., Cheung, C.M.K. and Lee, M.K.O., 2010, "[Understanding Twitter Usage: What Drive People Continue to Tweet](#)". Available on <http://aisel.aisnet.org/pacis2010/92/>.

Lee, C.S., Bakar, N.A.BA., Dahri, R.B.M. and Sin, S-C.J., 2015, "Instagram This! Sharing Photos on Instagram" Springer International Publishing Switzerland. Available on https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-27974-9_13.

Levinson, P., 1999, "*Digital McLuhan: A Guide to the Information Millennium*." London: Routledge, ISBN 0-203-25847-9: pp 35-43. Available on http://shora.tabriz.ir/Uploads/83/cms/user/File/657/E_Book/Communication/Digital%20mcluhan.pdf.

Logan, R.K., 2010, "Understanding New Media: Extending Marshall McLuhan" Chapter 1. "'New Media" and Marshall McLuhan: An Introduction" Available on <https://www.physics.utoronto.ca/people/homepages/logan/UNMedCh1N.pdf>.

Mansumitrchai, S., Park, C.-H. and Chiu, C.L., 2012, "Factors Underlying the Adoption of Social Network: A Study of Facebook Users in South Korea" *International Journal of Business and Management*; Vol. 7, No. 24, ISSN 1833-3850 E-ISSN 1833-8119, South Korea. Available on <http://dx.doi.org/10.5539/ijbm.v7n24p138>.

McQuail, D., 1994, "*Mass Communication: An Introduction*" 3rd edition, London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.

McQuail, D., 2005, "McQuail's Mass Communication Theory" 6th edition, London: Sage Publications. Available on <http://docshare04.docshare.tips/files/28943/289430369.pdf>.

Meral, D., 2017, "Orta Öğretim Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığının Yalnızlık, Yaşam Doyumu ve Bazı Kişisel Özellikler Bakımından İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.

Minaz, A. ve Bozkurt, Ö.Ç., 2017, “Üniversite Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin ve Kullanım Amaçlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(Özel Sayı): 268-286.

Musa, A.S., Azmi, M.N.F. and Ismail, N.S., 2015, “Exploring the Uses and Gratifications Theory in the Use of Social Media among the Students of Mass Communication in Nigeria” Malaysian Journal of Distance Education 17(2), pp 83-95. Available on <http://dx.doi.org/10.21315/mjde2015.17.2.6>.

Noftle, E.E. and Shaver, P.R., 2005, “Attachment dimensions and the big five personality traits: Associations and comparative ability to predict relationship quality”, Journal of Research in Personality 40 (2006), pp179–208 . Available on <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0092656605000097>.

Oloo, F.L., 2013, “ “Instagratication”: Uses and Gratification of Instagram by University Students for Interpersonal Communication” Available on <http://irep.emu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11129/1367/OlooFredrick.pdf?sequence=1>.

Özkan, Ö., “İnternet Kullanımıyla İlgili Değişkenlerin Cinsiyet, Kişilik Özellikleri, Yaşam Doyumu ve Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi”, Ankara, 2013.

Pamuk, M. ve Atlı, A., 2015, “Üniversite Öğrencileri için Problemler Cep Telefonu Kullanım Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, 29. Available on doi: 10.5350/DAJPN2016290105.

Papacharissi, Z., 2008, “Uses and Gratifications. An Integrated Approach to Communication Theory and Research.” Michael Salwen, Don Stacks (Eds.), Lawrence Erlbaum. Available on http://zizi.people.uic.edu/Site/Research_files/PapacharissiU%26G.pdf.

Prasoon, R. and Chaturvedi, K.R., 2016, “Life Satisfaction: A literature Review” The Researcher- International Journal of Management Humanities and Social Sciences, pp 25-32. Available on <http://theresearcherjournal.org/pdfs/01021220163.pdf>.

Ransford, M., 2010, “Smart phones displace computers for more college students” Ball State University, USA. Available on <http://cms.bsu.edu/news/articles/2010/6/smart-phones-displace-computers-for-more-college-students>.

Rayan, N.L. and Krishna, C., 2014, "A Survey on Mobile Wireless Networks" International Journal of Scientific & Engineering Research, Volume 5, Issue 1, January-2014 ISSN 2229-5518 : pp 685-690.

Rom, E. and Alfasi, Y., 2014, "The Role of Adult Attachment Style in Online Social Network Affect, Cognition, and Behavior", Journal of Psychology and Psychotherapy Research, pp 24-34. Available on <http://savvysciencepublisher.com/download/?did=6337&file=0>.

Roy, S.K., 2008, "Determining Uses and Gratifications for Indian Internet Users" ICFAI University, India and Bentley College, USA. Available on <http://www.bentley.edu/sites/www.bentley.edu.centers/files/csbig/roy.pdf>.

Ruggiero, E. T., 2000, "Uses and Gratifications Theory in the 21st Century" Available on <https://umdrive.memphis.edu/cbrown14/public/Mass%20Comm%20Theory/Week%207%20Uses%20and%20Gratifications/Ruggiero.pdf>.

Sabırlı, B., 2018, "Üniversite Öğrencilerindeki Akıllı Kullanım Sıklığının Benlik Saygısı ve Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Safwat, C., Adel, H., George, M., and Sobhy, M., 2012, "The Effect of Technology on Human Behavior (A Case Study on BBC Secondary School and The British University in Egypt)" pp 11, Egypt.

Sarıççek, M., 2018, "Akıllı Telefon Bağımlılığının Bağlanma Biçimleri ile İlişkisi: Tunceli İli Örneği". Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Seymour, T. and Shaheen, A., 2011, "History of Wireless Communication" Review of Business Information Systems. Available on site <https://cluteinstitute.com/ojs/index.php/RBIS/article/view/4202/4267> .

Sherrell, R., 2014, "The Contribution of College Students' Attachment Styles and Social Media Practices on Their Relationship Development" University of Central Florida, U.S. Available on <http://stars.library.ucf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5688&context=etd>.

Shin, C. and Dey, A.K., 2013, "Automatically Detecting Problematic Use of Smartphones" Proceedings of the 2013 ACM international joint conference on Pervasive and ubiquitous computing (UbiComp '13), ACM Press, pp 335. Available on <https://www.researchgate.net/publication/266654285>.

Shiu, E. And Lenhart, A., 2004, "How Americans use instant messaging" Pew Internet and American Life Project, Washington, D.C. Available on http://www.pewinternet.org/files/oldmedia/Files/Reports/2004/PIP_Instanmess age_Report.pdf.pdf.

Sponcil, M. and Gitimu, P., 2013, "Use of social media by college students:Relationship to communication and self-concept" Journal of Technology Research, 4, pp 1-13. Available on <http://www.aabri.com/manuscripts/121214.pdf>.

Statista., 2017, "**Most famous social network sites worldwide as of August 2017, ranked by number of active users (in millions)**" Available on site <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>.

Statista, 2017, "Number of smartphone users in Turkey from 2013 to 2022 (in millions)*" Available on <https://www.statista.com/statistics/467181/forecast-of-smartphone-users-in-turkey/>.

Süler, M., 2016, "Akıllı Telefon Bağımlılığının Öznel Mutluluk Düzeyine Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Sümer, N., 2006, "Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması" Türk Psikoloji Dergisi, 21 (57), pp 1-22.

Sümer, N. ve Güngör, D., 1999, "Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma" Türk Psikoloji Dergisi, 14(43), pp 71-106.

Şar, A.H., Ayas, T. ve Horzum, M.B., 2017, "Developing the Smart Phone Addiction Scale and its Validty and Reliability Study". Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying, 2(1): pp 1-17.

Tekin, C., Güneş, G. ve Çolak, C., 2014, "Cep Telefonu Problemlı Kullanım (Pu) Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". Medicine Science.

Tekin, Ç., 2012, "Cep Telefonu Problemlı Kullanım (PU) Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Tel, F.D., 2011, “Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumu ve Öz Duyarlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Törenli, N., 2005, “Bilişim Teknolojileri Temelinde Haber Medyasının Yeniden Biçimlenişi: Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamı” Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

Tracx., 2017, “2017 Social Media Demographics: What You Need to Know [Infographic]” Available on site <https://www.tracx.com/resources/blog/social-media-demographics-2017-marketers/>.

Türkiye İstatistik Kurumu., 2015, “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2015” Available on site <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18660>. Sayı: 18660, Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2015

Unzen, M., 2012 “ Mediated Communication vs. Face-to-Face” Pacific Lutheran University, US. Available on <https://unzenmd.wordpress.com/2012/12/04/mediated-communication-vs-face-to-face/>.

Uğurlukol, M., 2017, “Üsküdar Üniversitesi Öğrencilerinde Tütün Kullanım Bozukluğu ile Akıllı Telefon Bağımlılığı Arasındaki İlişki”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Üksel, S., 2015, “Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı Çerçevesinde Sosyal Medya Kullanımı:Sakarya Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” Selçuk Üniversitesi, Konya. Available on <http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/3481/393129.pdf?sequence=1>.

Ünal, M.H., 2015, “Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesi”. Tıpta Uzmanlık Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.

Vincent, J., 2006, “Emotional attachment and mobile phones” *Knowledge, Technology & Policy*, Volume 19, *Issue 1*, pp 39–44. Available on <https://link.springer.com/article/10.1007/s12130-006-1013-7>.

Quan-Haase, A., 2012, “Is the Uses and Gratifications Approach Still Relevant in a Digital Society?Theoretical and Methodological Applications to Social Media” *J Mass Commun Journalism*, University of Western Ontario, Canada. Available on <http://dx.doi.org/10.4172/2165-7912.1000e124>.

We Are Social., 2016, “Special Reports, Digital in 2016”
Available on site <http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016>.

Wikipedia, “Akıllı Telefon” Available on
<https://tr.0wikipedia.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQWvEsWxsxLFfdGVsZWZvbg>.

Wikipedia., “Medya” Available on
<https://tr.wikipedia.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvTWVkeWE>.

Wikipedia., “Uses and Gratifications Theory” Available on
<https://en.wikipedia.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly91bi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvVXNlc19hbmRfZ3JhdGlmaWNhdGlvbNfdGh3J5>.

Whiting, A. and Williams, D., 2013, “Why people use social media: a uses and gratifications approach”, *Qualitative Market Research: An International Journal*, Vol. 16(4), pp 362-369” Available on <https://doi.org/10.1108/QMR-06-2013-0041>.

Yücelten, E., 2016, “Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Akıllı Telefon Bağımlılığının Bağlanma Stilleri ile İlişkisinin İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TARİH:
FORM NO:

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Cinsiyetiniz :	Kadın ☐	Erkek ☐
2.Yaş:		
Lisan Bölüm:		
Yüksek Lisans Bölüm:		
Anne: Sağ ☐	Yaşamıyor ☐	
Baba: Sağ ☐	Yaşamıyor ☐	
Ebeveynlerin ikisi de hayattaysa;		
Beraber ☐	Boşanmış ☐	Ayrı evlerde ☐
Diğer:		
Kiminle yaşıyorsunuz?		
Ailemle ☐	Ev arkadaşım ile ☐	Yalnız ☐
Diğer:.....		
Eve giren aylık gelir miktarını belirtiniz:		
İnternete girerken en sık hangisini kullanıyorsunuz?		
Akıllı Telefon ☐	Bilgisayar ☐	

TARİH:
FORM NO:

En sık kullandığınız sosyal ağ:

Facebook

Instagram

Twitter

Varsa Diğer:.....

Sosyal ağlardaki profillerimin gizlilik ayarları herkesin profilimi göreceği şekildedir.

Evet

Hayır

Sosyal ağlarda günde ortalama kaç saat geçirirsiniz?

1 saatten az

1-3 saat

3 saatten fazla

TARİH:
ANKET NO:

Problemlili Cep Telefonu Kullanım Ölçeği

Madde No	Aşağıdaki her bir maddeyi okuyunuz ve daha sonra her bir maddenin karşısındaki “Tamamen uygun”, “Oldukça uygun”, “Biraz uygun”, “Nadiren uygun”, ve “Hiç uygun değil” seçeneklerinden size uygun olan seçeneğe X işaretini koyunuz.	Hiç uygun değil	Nadiren uygun	Biraz uygun	Oldukça uygun	Tamamen uygun
1	Cep telefonum kapsama alanı dışında kaldığında kendimi huzursuz hissederim.	1	2	3	4	5
2	Cep telefonumun şarjı bittiğinde kendimi huzursuz hissederim.	1	2	3	4	5
3	Cep telefonum bozulduğunda kendimi huzursuz hissederim.	1	2	3	4	5
4	Cep telefonum olmadığında kendimi güvende hissetmem.	1	2	3	4	5
5	Cep telefonum yanımda olmazsa kendimi boşlukta hissederim.	1	2	3	4	5
6	Cep telefonum yanımda olmadan uyuyamam.	1	2	3	4	5
7	Cep telefonum yanımda olmadığında kendimi yalnız hissederim.	1	2	3	4	5
8	Cep telefonum yanımda olmadığında bir yanımın eksik olduğunu hissederim.	1	2	3	4	5
9	Cep telefonum ile ilgilenmekten günlük işlerim aksar.	1	2	3	4	5
10	Cep telefonu ile ilgilenmekten dolayı yemek yemeyle ilgili sorunlar yaşarım.	1	2	3	4	5
11	Cep telefonu kullanmamdan dolayı uyku ile ilgili sorunlar yaşarım.	1	2	3	4	5
12	Cep telefonu kullanmamdan dolayı önemli ilişki, iş veya kariyerle ilgili fırsatlara ilişkin sorunlar yaşarım.	1	2	3	4	5

TARİH:
ANKET NO:

13	Cep telefonu kullanmamdan dolayı akademik hayatımda sorunlar yaşıyorum.	1	2	3	4	5
14	Cep telefonu kullanmamdan dolayı çevremdeki yakın insanlara daha az vakit ayırırım.	1	2	3	4	5
15	Cep telefonu kullanmamdan dolayı çevremdeki yakın insanlarla çatışma yaşıyorum.	1	2	3	4	5
16	Cep telefonumu elimden bırakmak konusunda kendime hakim olamıyorum.	1	2	3	4	5
17	Cep telefonu kullanım sürem planladığım süreyi aşar.	1	2	3	4	5
18	Kendimi sürekli cep telefonumu kontrol ederken buluyorum.	1	2	3	4	5
19	Cep telefonumu kullanırken zaman su gibi akıp geçiyor.	1	2	3	4	5
20	Uyandığımda ilk yaptığım şey cep telefonumu kontrol etmek olur.	1	2	3	4	5
21	Cep telefonumu kullanmayı bıraktıktan hemen sonra tekrar cep telefonumu kullanmak istiyorum	1	2	3	4	5
22	Çevremdeki insanlarla ilgilenmek yerine cep telefonumla ilgilenmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
23	Arkadaşlarımla yüz yüze görüşmek yerine cep telefonuyla görüşürüm.	1	2	3	4	5
24	Cep telefonumu kullanmak için insanlarla beraber olmaksızın onlardan uzaklaşmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
25	Arkadaşlarımla yüz yüze görüşmek yerine cep telefonumdan mesaj atmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
26	Arkadaşlıklarımı gerçek yaşamda sürdürmek yerine, cep telefonuyla sürdürmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5

TARİH:
ANKET NO:

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği

Madde No	Aşağıdaki her bir maddeyi okuyunuz ve daha sonra her bir maddenin karşısındaki “Hiç Doğru Değil” ve “Aşırı Şekilde Doğru” arasında derecelendirilmiş olan seçeneklerinden size uygun olan seçeneğe X işaretini koyunuz.	Hiç Doğru Değil				Aşırı Şekilde Doğru
		1	2	3	4	
1	Başkalarının benimkilerden daha doyurucu deneyimler yaşadığından korkarım.	1	2	3	4	5
2	Arkadaşlarımın benimkilerden daha doyurucu deneyimler yaşadığından korkarım.	1	2	3	4	5
3	Arkadaşlarımın ben yokken eğlendiklerini öğrendiğimde endişelenirim.	1	2	3	4	5
4	Arkadaşlarımın neler yaptığını bilmediğimde kaygı hissederim.	1	2	3	4	5
5	Arkadaşlarımın ‘aralarındaki şakaları, muhabbetleri’ anlamak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
6	Bazen neler olup bittiğini takip etmek için fazla zaman harcıyıp harcamadığımı merak ederim.	1	2	3	4	5
7	Arkadaşlarımla buluşmak için bir fırsatı kaçırmış olmak canımı sıkır.	1	2	3	4	5
8	İyi bir zaman geçirdiğimde bunun detaylarını online olarak paylaşmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
9	Planlanmış bir toplanmayı kaçırmak canımı sıkır.	1	2	3	4	5
10	Tatile çıktığımda arkadaşlarımın ne yaptığını takip etmeye devam ederim.	1	2	3	4	5

TARİH:
ANKET NO:

Yakın İlişkide Yaşantılar Envanteri

Aşağıda ve her bir cümlenin yanında da cevaplarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Lütfen her bir ifadeyi okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını 7 aralıklı ölçek üzerinden değerlendiriniz. Her bir soru için seçeneklerden yalnız bir tanesine "X" koyarak işaretleyiniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

1	Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
2	Terk edilmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
3	Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olmak konusunda çok rahatım.	1	2	3	4	5	6	7
4	İlişkilerim konusunda çok kaygılıyım.	1	2	3	4	5	6	7
5	Birlikte olduğum kişi bana yakınlaşmaya başlar başlamaz kendimi geri çekiyorum.	1	2	3	4	5	6	7
6	Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları umursadığım kadar umursamayacaklarından endişelenirim.	1	2	3	4	5	6	7
7	Romantik ilişkide olduğum kişi çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
8	Birlikte olduğum kişiyi kaybedeceğim diye çok kaygılanırım.	1	2	3	4	5	6	7
9	Birlikte olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5	6	7
10	Genellikle, birlikte olduğum kişinin benim için hissettiklerinin benim onun için hissettiklerim kadar güçlü olmasını arzu ederim.	1	2	3	4	5	6	7
11	Birlikte olduğum kişiye yakın olmayı isterim, ama sürekli kendimi geri çekerim.	1	2	3	4	5	6	7
12	Genellikle birlikte olduğum kişiyle tamamen bütünleşmek isterim ve bu bazen onları korkutup benden uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
13	Birlikte olduğum kişilerin benimle çok yakınlaşması beni gerginleştirir.	1	2	3	4	5	6	7

TARİH:
ANKET NO:

14	Yalnız kalmaktan endişelenirim.	1	2	3	4	5	6	7
15	Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda oldukça rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
16	Çok yakın olma arzumu bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
17	Birlikte olduğum kişiyle çok yakınlaşmaktan kaçınmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
18	Birlikte olduğum kişi tarafından sevildiğimin sürekli ifade edilmesine gereksinim duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
19	Birlikte olduğum kişiyle kolaylıkla yakınlaşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
20	Birlikte olduğum kişileri bazen daha fazla duygu ve bağlılık göstermeleri için zorladığımı hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
21	Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanma konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
22	Terk edilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
23	Birlikte olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
24	Birlikte olduğum kişinin bana ilgi göstermesini sağlayamazsam üzülür ya da kızarım.	1	2	3	4	5	6	7
25	Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
26	Birlikte olduğum kişinin bana istediğim kadar yakın olmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
27	Sorunlarımı ve kaygılarımı genellikle birlikte olduğum kişiyle tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
28	Bir ilişkide olmadığım zaman kendimi biraz kaygılı ve güvensiz hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
29	Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanmakta rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
30	Birlikte olduğum kişi istediğim kadar yakınımda olmadığında kendimi engellenmiş hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
31	Birlikte olduğum kişilerden teselli, öğüt ya da yardım istemekten rahatsız olmam.	1	2	3	4	5	6	7
32	İhtiyaç duyduğumda birlikte olduğum kişiye ulaşamazsam kendimi engellenmiş hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
33	İhtiyaç duyduğumda birlikte olduğum kişiden yardım istemek işe yarar.	1	2	3	4	5	6	7

TARİH:
ANKET NO:

34	Birlikte olduğum kişiler beni onaylamadıkları zaman kendimi gerçekten kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
35	Rahatlama ve güvencenin yanı sıra birçok şey için birlikte olduğum kişiyi ararım.	1	2	3	4	5	6	7
36	Birlikte olduğum kişi benden ayrı zaman geçirdiğinde üzülürüm.	1	2	3	4	5	6	7

TARİH:
ANKET NO:

YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ

Aşağıda 5 cümle ve her bir cümlenin yanında da cevaplarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümlenin yanındaki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 5 cümlenin her birine bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz. Sizce doğruya en yakın olan rakamı işaretleyiniz.

		HİÇ uygun değil	Uygun değil	Biraz uygun değil	Ne uygun, ne uygun değil	Biraz uygun	Uygun	Çok uygun
1.	İdeallerime yakın bir yaşantım vardır.	1	2	3	4	5	6	7
2.	Yaşam koşullarım mükemmeldir.	1	2	3	4	5	6	7
3.	Yaşamımdan memnunum.	1	2	3	4	5	6	7
4.	Şimdiye kadar yaşamdan istediğim önemli şeylere sahip oldum.	1	2	3	4	5	6	7
5.	Tekrar dünyaya gelsem hayatımdaki hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim.	1	2	3	4	5	6	7

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Öznur HIZARCI, e-mail: oznurhizarci@gmail.com

Eğitim Bilgileri:

Yüksek Lisans **2015-2018**

Üsküdar Üniversitesi - Klinik Psikoloji

Lisans **2011-2014**

Beykent Üniversitesi - Psikoloji

İş Denevimi:

Yapım Koordinasyon, Sinema Filmi, 2018

Prodüksiyon, THY Reklam Filmi, 2017

Prodüksiyon, Sinema Filmi, 2016

Psikolog, Özel Dershane, 2015

Özel Ders, Amerika'lı bir öğrenci, 2014

Yabancı Diller ve Düzeyi:

İngilizce, B2

Fransızca, A1

info@uskudar.edu.tr

Altunizade Mah. Haluk Türksoy Sk. No:14, 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 216 400 22 22 Faks: +90 216 474 12 56

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

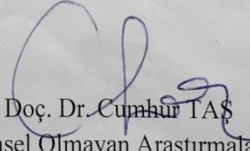
SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2017 /60

11.04.2017

Sayın Prof. Dr. Hüsnü Erkmen
(Öznur Hızarcı)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 13 Mart 2017 tarihinde, 03 No.lu toplantısında değerlendirmeye almış olduğu "**Problemli Cep Telefonu Kullanımı, Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (GKK), Yaşam Doyumu ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi (Üsküdar Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencileri Örneği)**" adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Doç. Dr. Cümbür TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı